ДАЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлэ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 62 (13070)
1970 оной
мартын 15,
воскресени

Сэн 2 мүнгэн

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

ҮНӨӨДЭР ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРА ЭХИЛБЭ

ЯМАР БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР ЗАХАЛБАТ

Шэрэдарһөө, мартын 15-һаа, республика доторнай сабшалгаанай һайжаруулха, эдлүүринин газар уһалха хүдэлмэрние үргэлжэлүлэн дэлгэрэтэйгээр ябуулха габшагай хоёр һара захалба. Энээнтэй дашарамдуулан, манай корреспондент хэдэн аймагуудай ажалшуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй телефоноор ярилцажа байна.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Советэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управленинай начальник **Н. Н. Хороших:**

— Сабшалан һайжаруулха, газар уһалха габшагай хоёр һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэриин даабари звено, отряд бүхэндэ хүргэгдэнхэй. Мүнөө үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ эдэ звенонууд, отрядууд һэргээгдэжэ, олонхинь хүдэлжэ захалаа. Энэ талаар «Ганский» колхозой луговодууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Эдэнэр аймаг дотороо баян ургаса абаха талаар социалис мүрысөө эмхидхэхэ үүсхэл гаргаһан байха юм. «Одон» совхоздо луговодуудай суглаан боложо үнгэрөө.

Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри бүхэли үбэлдөө таһараагүй. Илангаяа оньһон аргаар сэбэрлэгдэгдэг фермэнүүдһээ аргал ходо зөөгдэжэ байгаа. Үбэлдөө сабшалан дээрэ хүр саһан тогтоогдоо һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхозуудта газар уһалдаг бүлүүр станцинууд. уһа сасадаг машинанууд заһабарилагдана. «Авангард» совхоздо нэгэ бүлүүр станци хүдэлгэгдэжэ эхилээ.

«Искра» колхоздо луговодууд өөһэдөө уһалуурнингаа түхеэрэлгэнүүд, хаалта, боолтонуудые заһажа байна. Посхоод бариха һургаг, гадаһан бэлдэгдэнэ.

Мүнөө жэл түрүүшынхеэ Түгнын уһалуурнин системэнээ таряалан, сабшалан уһалагдахань гээшэ. 800 гектар таряалан эндэһээ ундалуулагдаха юм. Эндэ уһан ехэ хаагдажа абтаа. Уһалуурнинь һубаг, ханаабууд намартаа бэлдэгдэнэн байна.

Габшагай хоёр һарын түрүүшын үдэрһөө ажахы бүхэн наг шэбхэ зөөхэ, һургаг, гадаһа буулгажа, посхоод бариха, уһалуурнин һубаг, ханааб заһаха, түхеэрэлгэнүүдыень заһабарилха хүдэлмэри хэгдэхэ. Шугы бургааһа сэбэрлэхэ хүдэлмэри мүнөөшье хэгдэжэ байна.

Асуудал: газар уһалагшадай үмдэхэ резинэ сабхи абтаа гү?

Харюу: резинэ сабхяар дутамаг байнабди. Һаалишадаашье кирзовэ сабхяар хангажа яданабди. Юрэдөө тиимэ сабхинууд хүдөөдэ ехэ хэрэгтэй. Теэд олохонь бэрхэтэй.

Баргажанай совхозой главна агроном **Н. Д. Шелковников:**

— Совхоздомнай 3—3 хүнтэй луговодуудай 8 звено, нэгэ луговелиоративна отряд эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэртэ 1900 гектар сабшалан даалгагдаа. Отряднай 3-дахи үдэрөө наг шэбхэ зөөжэ байна. Энэ отрядта бульдозер, шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй трактор, 4 колесно трактор үгтэнхэй. Эдэнэрэй хүсөөр сүүдхэдээ 140—160 тонно шэбхэ зөөгдэнэ.

Үнгэрһэн намар 4800 тонно, үбэлдөө 900 тонно шэбхэ зөөгдэһэн байна. Эдэ үдэрнүүдтэ 300 тонно гаргагдаа. Тиигэжэ ерэхэ ургасын аша туһада 6000 тонно шэбхэ гаргагдаһан жэшээтэй. Габшагай хоёр һарын туршада үшөө 10 мянган тонно шэбхэ зөөгдэхэ юм. Обоологдоһон шэбхэ ехэ бии.

Колхознай 3900 гектар уһалагдадаг таряалантай, 900 гектар уһалагдадаг сабшалантай. Таряалангаа бүхыдэнь уһалуурнин системэнээ бураздаагаар хабартаа уһалхабди. Намартаа 245 гектар таряалан дээрэ уһалуурнин бураздаанууд татагдажа, бэлэн болгогдоһон байха. Энэ ехэ газар уһалха хүдэлмэридэ 167 хүн хэрэгтэй болохо байна. Уһанай ерэхэ үедэ шадабаритай хүнүүдшье олдохо, резинэ сабхишье хүсэд хүрэхөөр бии.

Луговодууднай үбэлдөө 7500 һургааг, 12580 гадаһа бэлдэһэн байна. Мүнөө тэрээгээрээ посхоод барижа захалаа. Бүхыдөө 6 километр утатай хашаа баригдаха юм. Мүн үбэлдөө 100 мянган кубометр тошон халяагдаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ уһалуурнин түхеэрэлгэнүүд шэнээр баригдана, хуушануудынь заһабарилагдана. Мүнөө 4 тиимэ түхеэрэлгэ шэнээр бариха гэжэ модо, шулуун зөөгдэжэ байна.

Байгша ондо «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй, мүн өөһэдынгөө хүсөөр 300 гектар шэнэ газар шугы бургааһанһаа сэбэрлэжэ, ашаглаха байнабди.

Асуудал: 1970 ондо хэды шэнээн ургаса абаха зорилго табигдааб, луговодуудай дунда ямар хүдэлмэри ябуулагданаб?

Харюу: мүнөө жэл уһалагдадаг газарай таримал ногооной гектар бүриһөө 16 центнер (тиимэ тарилга 1400 гектарта бии), уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 12,4 центнер үбһэн абтахаар хараалагданхай. Луговодуудтаяа, газар уһалагшадтаяа мартын һүүл багаар зүблөө хэхэ гэлсээбди.

ДҮРШЭЛЭЙ ЗҮРГӨӨР

Хоёр үдэрэй туршада нилээд олонтай хүйтэн байһан аад, энэ мартын огторгой сэнхиин сэлгэн, наранай улаан шаргал элбэг байһаар хадын ороёе гэрэлдэжэ, удаань уужам дэлюун ногоо дайдые туяатуулба. Хашаа ногоо болоомотой холёод таяа байнан Радна Цыденов наранай гараһан зуг тээшэ хёлом хараад, «Үглөөнэй наран заһандаа хүйтэрхэ юм гэлсэгшэ, ямар нолморхонь гү даа» гэн, ямаа уухилһаар хурьгадайнгаа тоо тээшэ ошобо.

Радна Цыденов өөрынгөө нүдэн Ырма Жамбаловатай хонин дунда олон жэл таһалгаряагүй ажажа, нилээд дүй дүршэлтэй болоо юм. Мүнөө эдэнэй отараһан дүрэлдэг хонишод 550-аад эхэ хүнтые харуулһална.

— Хониднай январь һараһаа эхэлжэ хурьгалаа. Мүнөөдэрэй өдөр 448 хурьгатай болоод байна. Түл абалга үшөөл үрэлдэхөөр,—гээд, Ырма Жамбалова тобшолон хөөрэнэ.

Ургадайнь байра хуушаранхаа, зоосоонь ороходо дулаан, шигүй хуурай. Хоёр хаяа түхеэрэгдэһэн хаамагуудта таһалгатай хурьгадынь байдаг, эн хобоотой талха, аарса добоо шамхэлнэ.

Ара-Булагта үбэлжэжэ байһан отарын хонишод үбһэ зөөгдөө, талха таряанайнгаа, мүн минеральна тэжээл хүргэхөөр газаагаа зөөжэ асаана, зоотехническэ ёһо гурилаа хазагайруулангүй, тусхай аргаагаар хони хурьгадаа хоолноо. Тиимэһээ эртүүр гараһан хурьгадынь тобир тарганууд, эхэһээ дутуугүй гэхээр тобиржонхой. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эндэ өөрынгөө ажалые һайн мэдэхэ хонишод хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхээр байгаа һэн.

— Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан бидэ энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалжа тушаахаар шэнэ социалис уялга абаа һэмди,—гэжэ Радна Цыденов ярина.

Эндэхи хонишод мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, түрүү дүй дүршэл шудалхын тула зооветеринарна һуралсалдаа таһалгарягүй, ороддосотойгоор хабаадалсадаг заншалтай.

Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада дурсагдагша хонишод хурьга абаха, нооһо хайшалхаар хараалагдаһан түсэбөө алгадгүй дүүргэжэ, совхозойнгоо дирекциин, парткомой үмэнэһөө хэдэн удаа һайшаал магтаалда хүртэһэн байна. Мүнөө эдэнэр абаһан уялгаяа саг болзортонь дүүргэхын түлөө улам шударгыгаар ажаллана.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хориин совхоз.

Улаан-Удын аймагай «Авангард» колхозой 1-дэхи бригадын механизаторнууд хабарай тарилгада һайнаар бэлдэжэ байна. Эндэ бүхы тракторнуудынь заһабарилагдажа, таряалан дээрэ гарахаар бэлэн болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой тракторна бригадын бригадир С. П. Клементьев.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

УҺАЛЖА ЭХИЛҺЭЭР ҮНИНЭЙ

Һүүлэй үедэ үдэшэ, үглөөниинь үшөөл жабартай хүйтэн, тала дайдын саһан байраһаа хүдэлөөгүй байбашье, хабарай эхин һара гаража, мүнөө таряалан, сабшалан дээрэ халуун хүдэлмэриин бүсалха хаһын ойртоһониие һануулна.

Мартын 15-һаа хойшо республикымнай ажахынуудта таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, шиир нойто ехээр бариха габшагай шанга хүдэлмэриин хоёр һара захалхань.

Энэ талаар Бэшүүрэй аймагай колхозууд мүнөө үедэ юу хэжэ байнаб?

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахы бүхэндэ газар уһалха хүнүүд томилогдожо, тэдэнтэй агротехникын түсхай һуралсал-семинарнууд үнгэргэгдэжэ байнхай. Мүн аймаг дотор газар уһалха 15 бүлүүр станци заһабарилагдажа, бэлэн болоо.

Гэхэтэй хамта арга боломжын яһала бии байбашье, олонхи колхоз, совхозууд мүнөө хүрэтэр бүлүүр станцинуудаа хүдэлгэжэ эхилээгүй. Тэрэшэлэн таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэришье һүүлэй үедэ ехэ урагшаа ябанагүй. Наг шэбхэмнай абтанагүй, хүрэшэнхэй байна гэжэ шалтанад.

Харин Хёлгын совхозойхид байгша ондо орооһо таряанай, үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын тула мүнөөнһөө һанаагаа табижа, бүри февраль һараһаа хойшо 3 бүлүүр станциннуудые Хёлго гол дээрэ тодхоод, уһа бүлэжэ эхилээ юм. Тиигэжэ голдо дүтэ байһан түрүүшын 150 га таряалан, сабшалан дээрэ жэгдээр мүльһэн хүргэгдэбэ. Бүлюутын отделениин механизаторнууд К. И. Тимофеев, В. К. Судомойкин, С. Е. Судомойкин гэгшэд ээлжээлжэ байгаад харуулһалан, бүлүүр станцияа түхэреэн сүүдхэ соо таһалгаряагүй хүдэлгэжэ, 60 гаран гектарта уһа гаргаа. Мүн Дээдэ-Мангиртада хүдэлдэг механизаторнууд Н. М. Унагаев, А. И. Баженов, И. М. Титонов гэгшэд 'баһал һайнаар ажаллана.

Хоёр һарын туршада эндэхид гурбан бүлүүр станциин хүсөөр бүхыдөө 280 гектар таряалан, сабшалан уһалхаар түсэблэнэ.

К. БОБРОВ.

АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАГШАД

Костюм оюулхаяа, телевизор заһуулхаяа, гутал хадхуулхаяа— ажаһуудалдахи али нэгэн хэрэглэмжэ хангуулхаяа үдэр бүри хэдэн эуу, мянган хүн мастерской, ательеиуудтэ хандадаг. Гансахан үнгэрөөшэ жилдэ Буряадай республикын гурбадахи хүн бүхэн захил хэжэ, шэнэ хубсаһа оюулһан, дүрбэдэхи хүн бүхэн гутал хадхуулһан, зургаадахи хүн бүхэн трикотаж хубсаһа захижа абаһан байна.

Түсэбтэ табан жилэй һүүл багта улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хото городуудта хоёр хахад, худоо нютагуудта гурба дахин үргэдхэхэ гэһэн зорилго республика дотор яһала һайнаар бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө манай хамта дээрээ 652 элдэб мастерской, 428-нь худөө нютагуудта худэлнэ гэхэ гү, али дүрбэн жилэй туршада хоёр хахад дахин олон болоо. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын мэдэлэй предприятинууд илангаяа тоогой талаар олошорхотоёо хамта, техникэ, түхеэрэлгээршье нилээдгүй һайжараа Жэшээлхэдэ, электрын элшээр хүдэлдэг оньһон машинануудые хоёр дахин олоор хэрэглэдэг болоо.

Табан жилэй һүүлшын, шиидхэхы жилдэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай урда ехэхэн зорилго табигдана. Хубсаһа һольбэн заһаха, сэбэрлэхэ, будаха, гутал хадаха, гэр тойрон хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха, гэр байра бариха талаар улад зоной хэрэглэмжэ үшөөл гүйсэд хангаданагүй. Илангаяа худөө нютагуудай хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэ дүүргэхэ гээшэ хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно. Худөөдэ ажаһуудаг хүн бүхэндэ абажа тоолобол,1970 оной туршада 9 түхэриг 62 мүнгэнэй элдэб туһаламжа үзүүлхэ гэһэн гол зорилго ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха республикымнай министерствын урда табигдана. Энээниинь нёдондонойхитой сасуулхада, гушаад процентээр нэмэхэ болоно.

Энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгые ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай худэлмэришэд, кадрнууд шиидхэхэ байна. Комбинат, мастерской бүхэндэ өёдолшод, сабхишад, парикмахернууд гэхэшэлэн бэрхэ, бэрхэ мастернууд хүмүүжэн дэбжээ.

Сэлэнгын аймагай Тохой тосхондохи өёдолой цвхэй залуу мастер Лидия Цыденовна Раднаева һаяшагай худэлжэ байгаашье һаа, зондоо хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй ударидалга доро худэлдэг юһэн өёдолшон—хэниинь хэн гэшэгүй нягта нарин урашуул. Хүнэй һанаһан соо бэедэнь таарууляа, эхэнэр, эрэшүүлэй, үхибүүдэй гадар, дотер элдэб хубсаһа сэбэрээр, түргөөр өёно, заһанад. Тохойнхид һайнаар, түргөөр хубсаһа өёдог гэжэ суурхадаг, Гусиноозерск городһоошье хүнүүд тиишэ ерэжэ, захил хэдэг болонхой.

Эндэ малшадай захил түрүүшын ээлжээндэ дүүргэгдэнэ. Гарагай табан бүхэндэ нүүдэл мастерской малай гуурга, отаранууд дээгүүр эрьен ябажа, мастер Раднаевань малшадһаа захил абадаг, хойтодоо ерэхэдээ, тэрэниинь заатагүй бүтээлгээд асардаг заншалтай. Нүхэр Раднаевагай үүсхэлээр, тосхоной соёлой байшан соо хаһа хаһада үмдэхэ хубсаһанай шэнэ моодонуудай харалга—выставкэ үнгэргэгдэдэг юм. Энээгээрнь хүн зон ехэтэ һонирходог. Выставкэ бүхэнэй һүүлээр захил эли бодо олошордог байна.

Зоной эрилтые, энэ мэтээр шадаал һаа һайнаар хангахые ороддодог урашуул, дархашуул, сабхишад, час заһагшад, парикмахернууд—нютаг нютагтаа хүндэтэй болоһон хүнүүд олон.

Гэхэ зуура, хангалгын хэрэг хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй. Захил муу шанартайгаар, удаан саг соо дүүргэгдэнэ, зарим мастернууд ажалшадта хойрог хажараар хандана гэжэ гомдоһон бэшэгүүд редакцида ороно. Олохон газарта мастернууд, илангаяа сабхишад, парикмахернууд дутаалдана. Нютагайнгаа зоной дундаһаа хүнүүдые һургаха, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангахаар өөһэдын кадрнуудтай болохын тула олонхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мууса оролдоно. Үшөө хори гаран колхоздо ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ямаршье предприяти үгы байһаар. Захил абаха пункт гү, али хангалгын таһар нээхэ зохид байра бэлдэхэ гэжэ совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд республикын правительствын урэзданай тогтоолоор уялгалагдаһан аад, тэрэнээ бэелүүлэгүй унжагайржа байхадань, зохихо зургаануудай зүгһөө шанга эрилтэ хэгдэнэгүй. Таарамжатай гэр байрын үгы дээрэһээ, жэшээлхэдэ, Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой сабхишан, парикмахер өөрын мэргэжэлээр хүдэлхэ аргагүй, ондоо ажалда ябажа байдаг юм.

Колхоз, совхоз бүхэнэй түб тосхондо ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшан гү, али захил абадаг пункт, таһар нээхэ гэһэн тогтоолой дүүргэлтые саашадаа уншагайруулжа болохогүй. Хүн зоной, илангаяа худөөгэй ажалшадай гэр тойроной шухала эрилтэ түргөөр, һайнаар хангаха гээшэ гансашье энээндэ сэхэ хамаатай албатанай бэшэ, мүн нютагай засагай зургаануудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна эхин организацинуудай, бусад ниитын эмхинуудэй халуун анхарал ходоодоо табигдаха хэрэг болоно.

Буряад ороноймнай улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада мүнөө үень таба мянган элдэб мэргэжэлтэд хабаадана. Багша Ленинэй ойн баярай хүндэлэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахын, улад зоной хэрэглэмжэ шадаал һаа гүйсэд хангахын тула бүхы бэлиг шадабаряа, хүсэзэ элсүүлхээр шиидэнхэй. Эдэнэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэ байһанда батаар найдагдана.

ҮГАЛНУУДЫНЬ ӨӨДЭРГЭН

Тугалшадай нэрэмжэтэ колхозой Тамарин отделениндэ үхэр малай ферм хоёр фермэ бии юм. Эдэ хоёр фермэдэ гүрбан тугалшан хүнтэй. Тэдэнэр мүнөө хамта дээрэ 145 тугал абаад байна. Тэдэнэй дотор Булагай фермын тугалшадай Надеждa Григорьева 86 тугал абаад, Лайнаар түлжүүлжэ байна. Түүнэшэ һарада энэ нүхэрэй тугалнууд дунда зэргээр ажалладаг, тугалнуудые дээшэ нэмэһэн гэжэ, али тугал бүриин шэгнүүр 510 граммаар нэмэһэн байха юм.

Тиихэдэ Арбузовай фермын тугалшад Тамара Нимбуева ба Долгоржаб Будаева гэгшэд 30—30 тугалайнгаа үдэр бүриин шэгнүүрые тус тустань 570—540 граммаар нэмээһэн. Тиигэжэ нэгэдэхи отделениин тугалшад бүхы лээрээ үнгэрэгшэ һарада тугалнуудайнгаа шэгнүүрые үдэр бүри 540 граммаар нэмээжэ шадаһан байха юм.

В. БАЕНДУЕВ.

Сэлэнгэ.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ АБАБА

Ирбэйн совхозой 2-дохи отделениин һаалишад мүнөө хуугаад тугал абанхаи. Тиимэ, М. Мухамедзянова, Мухаметова, Х. Жамбалова гэгшэд отделениин 16 һаалишадай нэгэн түүрүү һуури эзэлжэ ябаа. Тэдэ бүридэ эдэнэр үнеэн 94—103 килограмм һүүрнэ.

Тиигэһэн жилдэ тус отделениин һаалишад түл абалгаараа ажаллаа бусад малшадай дундаа онсо шалгарһан. Түүнтэй нэгэн Д. Дармаева даажа байһан 20 үнеэнһээ 22 тугал абаһан. Мүн һаалишад Ц. Намдакова, Г. Иванова, Ц. Цыбикова тус тустаа 21, Ц. Ринчиндоржиева, Ц. Мыжитова, Х. Жамбалова, Д. Дабаева, Ц. Дагбаева, Д. Ширабазарова гэгшэд хорёод тугал абажа, һүүрнэ ехээр һааһанайнгаа түлөө нэмэлтэ түлбэридэ нэжээд тугал шанда хүртэһэн байха юм.

Х. РЫГЗЕНОВА.

Хори.

Нүхэр Л. И. Брежнев Минск ерэбэ

МИНСК. (ТАСС). «Двина» гэжэ сэрэгэй һуралсалай Белоруссида боложо байһантай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев мартын 13-да тус республикын ниислэлдэ ерэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр П. М. Машеров, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал нүхэр А. А. Гречко болон бусад аэропорт дээрэ угтаа.

(ТАСС).

ТАСС-ай мэдүүлгэ

Совет-хитад хилэ дээрэхи байдал тушаа худал үгэ хүүрнүүд буржуазна хэблэлдэ, зарим империалис гүрэнүүдэй засаг баригша бүлэгүүдэй дунда һүүлэй үедэ тараагдана. Советскэ Союз «Хитадай Арадай Республикада добтолхоор бэлдэнэ, тиихын тула «сэрэгэй ехэ ябуулгануудые» хэнэ гэһэншүү һураг зэрэбүүд тараагдана. Үндэнэ баримтагүй эдэ хуурмаг мэдүүлгэнүүд хитадай пропагандаар дэмжэгдэн, «дайнда бэлэдхэлэй» кампани орон доторнь дэбэргэгдэнэ.

Эдэ хорото һанаашалгануудынь ямаршье үндэһэ баримтагүй байна гэжэ мэдүүлхые ТАСС этигэмжэлэгдээ.

Коммунизмда харша номолшод Пекиндэ боложо байгаа совет-хитад хэлсээндэ тиимэ хорото ябуулгын туһаламжаар һаад хэхэ, СССР КНР хоёрой хоорондын харилсаандахи түгшүүрилые улам һүжэрөөхэ материал «бии болгохо» гэһэн һэдэлгэ гаргана. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд үдэр бүриингөө алба хэдэг, юрэнхы түсэбүүд болон программануудай хэм хэмжээн соо дайшалхы шадабари мэргэжэлээ улам нарижуулдаг, тинхэдээ Совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые өөрынгөө бүхы газар дээрэ бэхижүүлдэг байна. Совет-хитад оронуудай хоорондын харилсаае заһаруулха, харилсаа холбоо хүргжөөхэ, хоёр ороной арадуудай хани барисаа һэргээхэ ба бэхижүүлхэ гэһэн эрмэлзэл СССР-эй, тэрэнэй правительствын хэлбэришэгүй бэелүүлдэг политика болоно. Эб найрамдалай ба уласхоорондын хани холбооной дайсадай, империалис пропагандын, хорото балмад арга башануудынь энэ политикые хубилгажа шадахагүй.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ГЕОЛОГИЧЕСКА АЛБАНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Озерно полиметаллическа уурхайда геолого-шэнжэлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Абдулин Петр Алексеевичые — Озерно геологическа эспедициин электростанциин машинист.

Алкалаев Борис Константиновичые—Удино-Витимскэ геологическа экспедициин геофизическэ партиин начальник.

Бабкин Иван Николаевичые — Озерно геологическа экспедициин ахалагша геолог.

Ветров Дмитрий Васильевичые — Удино-Витимскэ геологическа экспедициин начальник, уурхайе анха түрүүн элирүүлэгшэ.

Вьясков Геннадий Иосифовичые— Озерно геологическа экспедициин начальник.

Галлас Эдмунд Германовичые — Озерно геологическа экспедициин буровой мастер.

Жалсанов Цырен-Доржи Жанчиповичые—Яруунын аймагай ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Козлов Анатолий Поликарповичые —Озерно геологическа экспедициин проходчик.

Кудреватых Борис Петровичые — Озерно геологическа экспедициин начальник байһан, Буряадай геологическа управлениин начальнигай орлогшо.

Павлов Николай Баксаевичые — КПСС-эй обкомой таһагые даагшын орлогшо.

Трофимов Алексей Сергеевичые— Буряадай геологическа управлениин геологическа таһагай начальник.

Шомоев Клим Кирилловичые — КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Удэ, Советүүдэй байшан.
1970 оной мартын 12.

Совет хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсал

Союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүдэй, крайгүйсэдкомуудай, облгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй орлогшонорой һарын курс КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ һургуулида болоод дүүрэбэ.

Курсада сугларагшад КПСС-эй түүхын ба политикын, марксистско-ленинскэ философиин, научна коммунизмын, политическэ экономиин, ажалые эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэлгын ба захиргаанай асуудалнуудые шудалаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Невиков, КПСС-эй ЦК-гай Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын таһагые даагша Я. И. Капков, КПСС-эй ЦК-гай таһагуудые даагшадай орлогшонор Ю. А. Скляров, И. К. Капустян, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Советүүдэй худэлмэри эрхилхэ таһагые даагша П. Ф. Нигалев, СССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ П. В. Кованов, СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Стандартын, хэмжүүр ба хэмжэлгын приборнуудай комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Бойцов, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Гүрэнэй үнэ сэнгэй комитедэй түрүүлэгшэ В. К. Ситнин, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшонор А. В. Бачурин, Н. Н. Миротворцев, гүрэнэй эмхи зургаануудай бусад хүтэлбэрилэгшэд ба научна худэлмэрилэгшэд һуралсагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

СССР-эй Науканууудай академиин гэшүүн-корреспондентнэр М. Т. Новчук, А. Г. Милейковский, «КПСС-эй түүхын асуудалнууд» гэжэ журналай ахамад редактор, профессор А. П. Косульников болон бусад лекциннүүдые уншаба.

Совет байгуулалтын гол асуудалнуудаар худэлмэриингөө дүй дүршэл хуваалдан, һанал бодолоо зүбшэлөө. Курсада һурагшад ниислэл хотын ба областиин ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдэй гүйсэдкомуудай худэлмэритэй танилсаһан, тоололгодорхойлгын зарим центрнүүдтэ, Гүрэнэй эрдэм болон техникын комитедэй информациин институдта ошожо хараһан байна. Эдэнэр Ленинэй ябаһан, байһан дурасхаалта газарнуудтай, ниислэлэй гоё һайхан газарнуудтай танилсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров курсын түгэсхэлдэ һурагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн областьнууд хоорондын, республиканска ба республикануудхоорондын курсануудтай дүүрэбэ.

БҮХЫ СОВЕТ АРАДТА КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай ХАНДАҺАН БЭШЭГ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй үгэ

Буряадэй индустриин гигант гэжэ Улаан-Удын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын завод алдаршанхай.

ЛВРЗ-гэйхид абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Үнгэрэн жэлэй түсэб товарна продукци үйлэдбэрилгоор — 101 процент, продукци худалдалгаар — 102,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар 102,3 процент дүүргэгдэһэн байна. Тепловоз, электровоз, вагонуудые заһабарилха даабарин дүүргэгдээ.

Зүгоор эндэхид туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулхые хододоо оролдожо байдаг. Энэ заншалынь мүнөө үедэ — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүхы ажалшадта хандаһан бэшэг зүбшэн хэлсэлгын үедэ элеэр харагдана.

Энэ бэшэг зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан олон хүмүүдэй хабавдалгатай суглааануд заводой цех, участогуудаар боложо байна.

1. АЖАЛАЙ САГЫЕ ЮУГЭЭР СЭГНЭЛТЭЙБ?

ЛОКОМОТИВО-ХАБСАРАЛГЫН ЦЕХ. Ажалаа дүүргэһэн түрүүшын халааная хүдэлмэришэд цехэй улаан буланда дүүрэн сугларба. Үйлэдбэридэхи арга боломжонуудые ашаглаха, арадай ажахыда арьбалалта, алмалтын гурим сахилгые шангадхаха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бэшэгтэй цехэй начальник **В. В. Саржан** сугларагшадые танилсуулха зуурда, цехэйнгээ ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоёо.

— Энэ бэшэгээр манай түрэл парти, правительство, профсоюз, комсомол Советскэ Союзай бүхы ажалшадта, тэрэ тоодо маанадтаные сэхэ хандана гээшэ. Энээндэнь бидэнэр булталдаа бодото ажал хэрэгээрээ харюусаха ёһотойбди, — гэжэ ахалагша мастер **С. Н. Коростылев** үгэсэ эхилнэ. — Энээнэй тулада өөһэдынгөө туйлаһан амжалтануудые шэнжэлэн сэгнэхэ, зүб тобшолол хэхэ ёһотой болонобди.

Түрэл заводоо хараад үзэе. 1962 ондо арай шамай 43 локомотив заһабарилһан байгаабди. Харин энэ жэлдэ 500-һаа холо үлүү локомотивуудые заһабарилхабди.

Теэд энээгээр манай арга боломжонууд хизаарлагдана гү? Үгы ааб даа. Дутуу дунда зүйлнүүд хүдэлмэридэмнай тон олон гэбэл алдуу болохогүй гэжэ һананам. Ажалай эмхилхэл хараад үзэе. Заһабарилагдаһан двигатель локомотиво-комплектовочно цехһээ тушаажа абахын тула 3 хүн (адамнай булта мастернууд) бүхэли үдэрөө гээнэ. Нигэжэ мастернууд үйлэдбэри эмхидхэхынгээ орондо үнэтэ сагаа хоёрой хоорондо ябажа үнгэргэнэ.

Манай ажалда сэхэ нүдөөлдэг локомотиво-комплектовочно цех муугаар хүдэлһэн зандаа. Бэлэн болгоһон запасной частьнуудаа хэндэшье тушаагүй, мин лэ манай цехтэ асараад хаяна. Хэрэгтэй юм гү, али үгы гү?

Заһабарилгада ерэһэн локомотивуудые задалхадаа, ямар узел, частние дахин хэрэглэжэ болохоб гэжэ һайса шалганагүйбди. Хуушараал халаа хуушараа гэд хаяха ушар али олон үзэгдэдэг. Нигэжэ хандахадамнай буруу бэшэ аал? Мүнөөнэй локомотивуудай һайн, олон юумэнүүдынь бүхөөр, найдамгайгаар, үнэ удаан хүдэлхөөр хэгдэнэ ха юм. Хуушараа гэд лэ абаад хаяжа байхадаа, хэды ехэ мүнгэн (энэмнай арадай баялиг, зөөри) миил хаягдана гэшэб. Энээн тухай хүдэлмэришэн бүхэн, бага ехэ тушаалтай хүгэлбэрилэгшэд бодомжолго ёһотой.

— Ажалай саг гээжэ болохогүй гэжэ хөөрэлдэнэбди. Теэд бодото дээрээ юун болоно гээшэб, хараад үзэе, — гэжэ профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшэ **В. И. Шаров** хэлэнэ. — Автотормозой участогэйхид өөһэдынгөө гэмээр бэшэ, харин үйлэдбэриин технологиин бодомжогүйгөөр эмхидхэгдэһэнһээ ажалайнгаа сагай 30—40 процентые миин гээнэ.

Городой транспорт тухай хэды хоорэлдэбэшье, хубиналта болоногүй: һүниндөө һүүлшын автобус городһоо 12 час 10 минутада гаража ошодог. Энээн дээрэһээ хоёрдохи халаанай, заводһоо холо ажаһуудаг хүдэлмэришэд ажалаа 40—50 минутаар урда дүүргэхэ баатай болоно бшуу.

Хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндые хүдэлмэришэн өөрөөл үндэр дээрэ үргэжэ ябаха ёһотой, — гэжэ мастер **Н. Д. Кузнецов** онсолон тэмдэглэбэ. Ажалай үнэтэ саг хаана гээгдэнэ гээшэб, хараад үзэе. Халаанай эхилхэдэ нагшье хүн ажалажа эхилээдүй байдаг. Һаял мастерһаа даабари абажа, хэрэгтэй болохо юумэнүүдэ бэдэржэ, ажалдаа бэлдэжэ эхилнэ. Тиимээр байтарнь 15—30 минута үнгэрнэ.

Ёһотой хүдэлмэришэн эртээнһээ, бүри урда үдэрынь — мүнөөдэр юу хэхэеэ мэдэжэ абаад, бэлдээд байдаг ха юм. Мүнөө юундэ олонхимнай тингэнэгүй гээшэб? Хэн тэдээндэ тойбо татанаб? Ажалдаа арга бэшэ үглөөнэй 8 часта ерэхэ ёһотой. 15—20 минута урда үрдижэ ерээд, ажалдаа бэлдэдэг хүдэлмэришэдэй һайн һайхан заншал һэргэл.

Мастер Фоминой мэдэлдэ слесарьнүүд Петряков, Минай, Уфимцев, гэгшэд ажаллаг. Теэд ажалаа тэдэнэр хайшан гэжэ эмхидхэнэб? 5—10 минута болоод лэ энэ тэрэ инструмент бэдэржэ, склад ерэдэг. Тэрэнь хажуудань бэшэ ха юм. Хэрэгтэй юумээ олоод, гэдэргээ бусажа, ажаллажа эхилтэрни, 10—15 минута хосорно.

— Энээниие харагты, — гээд нухэр Кузнецов нэгэ томо сверло бүгэдэндэ харуулна. — 30 миллиметрэй шэнэ сверло нэгэ үдэр соо эбдэрээ. Эринь эбдэрээ бэшэ, харин станогто тодхогдодог газараараа хухараа бшуу. Ямар хүн, ямар хүсөөр тэрэниие хүшөө гээшэб, мэдэхын аргагүй. Станок дээрэнь хүшэжэ эбдэхын аргагүй. Имагтал дискдэ зорюута хабшажа эбдэһэн хэбэртэй. Сверлогой эзэниие олохогүйт, мини хаяһан байгаа. Энэ сверло бэлдэхын тула хэды ажал гараа гээшэб, хэды олон хүн энээндэ хабаатайб — геолог, руда малтагшад, булад хайлуулагшад гэжэ байжа тоолобол, арбан хүрган хүрэхэгүйл. Манай баялигта, өөһэдынгөө зөөридэ нигэжэ хандажа болохогүй, ойлгоёл нухэд. Бидэнэр өөһэдынгөө ажабайдал улам һайжаруулахын, түрэл оронойнгоо экономико бүри бэхижүүлхын тула ажаллана, хүдэлнэ гээшэбди. Тиимээнээ эндэ уншагдаһан бэшэг соо дурдагдаһан дутагдалнуудые (эдэ дутагдалнууд манай цехэй хүдэлмэридэ сэхэ хабаадана) дары усадхахые оролдохо зэргэтэйбди.

Локомотив хабсаргагшадай суглаан дээрэ заводой начальник нухэр **А. П. Гладун** үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бэшэг нэгэн дуугаар һайшаажа, тодорхой хэмжээ ябуулганууные баталан **абаба.**

Металл, материал алмаха, үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхын түлөө мүрысөөн нарин сэмбын фабрикын коллективэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ олон түрүүшүүл оролдожо байна. Урдань алмаһан нооһо, утаһаараа апрелиин 22-ой үдэр бүд нэхэхэ, электрын элшэ хүсэ, халуун уурал, материал алмаха гэжэ сэмбэ нэхэгшэд шиидэнхэй.

Фабрикын 100 гаран хүдэлмэришэд алмаһан зүйлнүүдээ хэрэглэн, апрелиин 22-то продукци бүтээхэ юм. Эдэ бүгэдэһөө гадна, хэдэн мэргэжэл шудалжа гү, али хэдэн станок нэгэ доро хангажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжын бин байһаниинь элирүүлэгдээ.

Дүй дуршэлтэй эзэргшэд, сэмбэ нэхэгшэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, хэдэн станок дээрэ нэгэ доро ажаллажа эхилээ. Сэмбэ нэхэгшэ Анастасия Ровда түрүүлэн олон станок дээрэ ту[illegible] Тэрэ фабрикада һаяхан [illegible]һон бүтээсэ ехэтэй гүрөө[illegible]нок хангажа байна. Тинг[illegible] лайнгаа бүтээсэ 25 про[illegible] дээшэлүүлбэ, һайн шанарт[illegible] бэ нэхэдэг болобо. Анастасия[illegible] да энэ һарада үшөө нэгэ [illegible] даажа абаха, нэгэ доро [illegible] станок хангаха гэжэ шиидэ[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: олон станок [illegible] гагша Анастасия Ровда [illegible] байна.

Н. БУРМАКИНАЙ фото.

БУЛТАДАА ХҮНДЭЛДЭГБД[illegible]

Валентина Антоновна Серова Галуута-Пуурай шахтоуправлениин түбэй электромеханическа мастерскойдо хүдэлһөөр хори гаран жэл боложо ябана. Хэдэн жэлэй урда «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөнэй эхилхэдэ, эрхим һайнаар ажаллаһан Серова түрүүшын зэлжэзндэ энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Токарь мэргэжэлдэ дуратай энэ эхэнэр жэлһээ жэлдэ амжалта түйладаг байна. Мүнөөшье тэрэ халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэдэгээрээ олоной дундаһаа шалгардаг.

Үйлэдбэри дээрэ үни удаан хүдэлжэ, дүй дуршэлөөр баян болоһон Валентина Антоновна олон залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд болгоно. Тэдэнэйнь нэгэн, мастерскойн түрүү хүдэлмэришэн, «Коммунис ажалай ударник» токарь Николай Степанов болоно. Тэрэ багшаяа хүндэлдэг, бусадай дундаһ[illegible] шалгаржа ябадаг.

— Николай манай [illegible] скойдо оройдоол арбан [illegible] дөө ерэһэн. Мүнөө [illegible] һэн, бүтээһэн юумые [illegible] урмашадаг, туйлаһан [illegible] таарнь омогорхожо [illegible] гэжэ Валентина Антон[illegible] рэнэ.

Мастерскойн эрхим [illegible] дэй нэгэн — Валентина [illegible] месткомой гэшүүнэр [illegible] һан, ниитын хэрэгтэ [illegible] гээр хабаадалсана. Үн[illegible] дэ Шахтернуудай һайн[illegible] лоходо, нухэр Серовад [illegible] лис мүрысөөнэй отличи[illegible] значок зүүлгэгдэжэ, [illegible] дэлмэришэн гэһэн нэрэ [illegible] бүри алдаршуулаа, сүг[illegible] ладаг нүхэдьень [illegible] лэй.

А. СЕРЕБРЕННИ[illegible]
Галуута-[illegible] шахтоуправл[illegible]
мастерскойн түмэршэ [illegible]

2. ГРАММһАА—ТОННО, ТҮХЭРИГһӨӨ—МЯНГА

ШӘРӘМ ШУДХАЛГЫН ЦЕХ. Хүдэлмэришэд олоороо сугларанхай, шухала асуудал зүбшэнэ.

Үйлэдбэридэхи арга боломжонуудай хэрэглэгдээ һайжаруулха, арадай ажахын һалбариннуудта алмалта, арьбалалта хэхэ гүримые нарингаар сахиха тухай парти, правительствынгаа бүхы совет арадта хандаһан бэшэгые шәрәм шудхалгын цехэйхид зүбшэн хэлсэхэдээ, тодорхой зөөриленнуудые урдаа табина. Түмэрэй зүйлые грамм, килограммаар арьбалаа һаа, олон тонно түмэр алмагдаха байнал. Ажалшан зоной арьбалһан нэгэ түхэригһөө — мянга, миллион түхэригэй олзо доход гүрэндэмнай орохо ха юм. Нимэ ехэ мүнгэ зөөри арадай ажахын хүгжэлтэдэ зорюулагдана. Ажалшан зондо гэр байранууд бодхоогдоно, промышленна предприятинууд баригдана. Манай Улаан-Удэ городтошье арьбалагдаһан мүнгөөр бүтэжэ байһан томо томо барилганууд олон.

Теэд энэ алмалта, арьбалалта ямар аргаар түйлагдаха байнаб? Цехэй ахалагша мастер **Иван Степанович Гринчук** үгэ хэлэхэдээ, үйлэдбэриин бүтээсые нэгэ жэгдээр эрхилхэ шухала гэжэ дурадхаба. Хэрбээ тус цех нёдондоной январь, февраль һарада түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээд, хүдэлмэришэд тэрэнэйнгээ түлөө шагнал түлөөһэндэ хүртэһэн байбал, мүнөө жэлдэ нэгэшье хүн урмашуулагдаагүй. Эндэхид хоёр һарынгаа түсэбые дүүргээшье һаа, мүнгэ зөөриин гаргаша ехээр хэһэн, салин хүлһэ үлүүсэ түлэгдэһэн байна. Тингэжэ продукциин өөрынь үнэ сэн горитой хямдараагүй бшуу.

— Партиг, правительствынгаа бүхы совет арадта хандаһан бэшэгые зүбшэжэ байхадаа, бидэ хүдэлмэришэн анги нэн түрүүн ажалдаа үнэн сэдьхэлээрээ хандажа, бии байһан дутагдалнуудаа усадхаха ёһотойбди, — гэжэ нухэр Гринчук сугларагшадта хандана. Шудхалаашадай дундаһаа ажалдаа мууса хандаха ушар гарана. Шанаргүйгөөр шудхалаануудые хэнэ, мүн хэрэгтэй болохо жэжэ түмэрнүүдые хэншье суглуулжа абаха гэнэгүй, хүнэй хүлөөр гэшхэгдэжэ байна. Тингэжэл гүрэндэ хэрэгтэй зөөри грамм-граммаараа үригдэһөөр миил хосорно ха юм.

Түмэр гэшэмнай ороноймнай индустриин тон шухала, үнэтэй зүйлынь ха юм. Тэрэниие хэхэдэ саг хэрэгтэй, ажалай хүсэн хэрэгтэй. Тингэд бидэнэр ямараар хандаһабди. Зөөхэдөөшье энэ тэрэгүүр тараажархинабди. Шорой шохойтой худхаад, газаашань гаргаад байнабди, — гэд цехэй начальник нухэр **А. С. Табхаев** мэдүүлбэ. — Гүрэнэй зөөридэ хайра гамгүйгөөр хандажа, түмэрые хэдэн тоннооринь хаяжа байхадамнай, хаанаһаа мүнгэ зөөри арьбалагдахаб.

Энээнтэй хамта, ажалай журамые нарингаар сахиха тушаа сугланда хабаадагшад дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө. Үнгэрһэн январь-февраль һарануудта ажалдаа гэгдэхэ ушар хүдэлмэришэдэй дунда зургаа дахин, мастернуудай дундаһаа хэдэн удаа ушарһан байна. Тингэжэ хүдэлмэрини зуу гаран үдэр хосороо. Халаануудай һалгэлтэдэ үдэртөө хөрёод минута ажалай саг миил һалана. Ажалдаа гэгдэдэг, хэдэн үдэрөөр юумэ хэнгүй ябадаг улад участогайнгаа, бүхы цехэйнгээ ажалые гэдэргэнь татана.

Цехэй мастер нухэр **А. Н. Мельников** ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тушаа һанамжаяа хэлээ. Шәрәм шудхадаг оньһото конвейер урдань бүтээсэтэйгээр ашаглагдадаг байгаад, мүнөө дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэдэнэгүй. Энээнһээ боложе, халаан соо 3200 хүрэтэр шудхалаа хэгдэхын орондо 2700—2800 хэгдэнэ. Нигэжэ саашадаа хүдэлжэ болохогүй. Хэрбээ оньһото конвейерэй бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэдэг болоо һаа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ байха арга манайда бии. Гэбэшье, ямар шалтаганһаа хүдэлмэри һаатанаб? Цехэй ветерануудай нэгэн нухэр **Р. Т. Рабданов** энээн тушаа хэдэн барималнуудые дурдаа. Цехэй механигууд ажалдаа хэрюусалгагүйгөөр хандана. Мартын 11-нэй үдэр нухэр Рабданов мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл худалдажа, хоёр үдэрөөр болзорһоонь урид түсэбөө дүүргэнэн байха юм.

Магазинай наймаалагшадта бултандань шахуу «Коммунис ажалай ударник» гэнэн нэрэ зэргэ олгогдоһон. Энэ үндэр нэрэ зэргэдэ түрүүшын ээлжээндэ магазиниие даагша Н. В. Белолицкая, наймаалагшад А. Д. Тимофеева, Н. Е. Петрова, Г. Н. Чичиланова, А. А. Пискунова, В. Н. Кириллова, А. С. Кириллова болон бусад хүртэнэн байха юм. Коллективэй хүдэлмэрилэгшэд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, дээшэлүүлэгдэнэн уялга абажа, бүри эршэмтэйгээр ажаллажа оронхой. Наймаалагшад мэргэжэлээ дээшэлүүлхын хойноһоо хододоо оролдожо, эрмэлзэжэ ябадаг. Тэдэнэр удэшын, заочно болон худалдаа наймаанай бусад һургуулинуудта һуралсажа ябана. Худалдаа наймаандa 22 жэл хүдэлнэн Надежда Васильевна Белолицкая, долоон жэлэй туршада магазиниие даажа байнхай. Эрхим хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болоһон Белолицкаягай ахалагша мастерскойн ажалые шалгахада, дежурлажа байһан гурбан механигуудынь домино наадажа үдэрөө барадаг байба. Тэдэнэр мастерскойгоо нахяад, хаанаһаа хэнэй хонходохые хүлеэлсээд һууна бшуу. Харин хүдэлмэри дээрэ ушардаг дутагдал усадхахын, оньһото конвейерэй һаатадта оролгые, мүн электродвигательнүүдые хододоо шалгажа, заважа, һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга олгожо байхын орондо, механигууд эбдэрхынь хүлеэлсэнэ гээшэ ха. Цех соо нэгэ юумэнэй эбдэрхэдэ, механизмууд хэдэн часаар хүдэлхээ болишоно ха юм.

Суглаан дээрэ залуу кадрнуудые зүбөөр хумуужүүлхэ, ерэдэйн эрхим мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болгохын тула цехэй партийна болон комсомолой организациннуудай ехэ хүдэлмэри ябуулха байһан тушаа хэлсэгдэнэ. Мүнөө техническэ мэргэжэлэй һургуули дүүргэһэн олохон залуушуул тус цехтэ ажалладаг болоҳхой. Теэд тэдэнэй ажалайнгаа замда оролжо байхадань, дуршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд бага туйламжа хүргэнэ. Мүн ГПТУ-да һураже байгаад, практикаяа гаража байһан залуушуулай хэжэ, бүтээжэ байһан ажал шалгагданагүй. Олонхи ушарта тэдэнэр өөһэдынгөө дураар хүдэлоод лэ үнгэрдэг байна. Цехэй профсоюзай комитет тэдэнэй хүдэлмэриие хинан шалгажа, даабаряа ямараар дүүргэжэ байһаниень саг үргэлжэ анхарха аад, биратай хүдэлмэри ябуулнагүй.

Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэй бүхы цехүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүхы совет арадтаа хандаһан бэшэгые анхаралтайгаар зүбшэжэ, тэрэнэй үйлэдбэриин арга боломжонуудые хэрэглэлгэдэ ехэхэн удха шанартай байһанинень тэмдэглээд, шухала хэмжэнүүдые хараалжа байнхай.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.
Т. ГАРМАЕВ.
манай тусхай корреспондентнүүд.

ХҮДӨӨГЭЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛНА

Улаан-Удын прибор бүтээлгын заводой комсомолшууд, залуушуул хүдөө ажахын мэргэжэл шудалжа байна. Буряадай хүдөө ажахын институтдай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн механизаторнуудай курсда тус предприятиин 54 басагад, 40 хүбүүд һураже, «ДТ-74», «ДТ-54», «МТЗ-50» тракторнуудые жолоодожо һурахаяа бэлдэжэ байна. Мүн тэдэнэр агротехникэтэй танилсана.

Хүдөө ажахын шухала кампанийн үедэ заводой залуушуул республикынгаа колхоз, совхозуудта ошожо, техническэ туйламжа хүргэхэ зорилготой. Предприятиин залуушуулай дунда нимэ үүсхэл комсомолой организаци гаргаа.

И. ФОМИН.
ВЛКСМ-эй заводой комитедэй секретарь.

Комсомол хүбүүн Ан[illegible] Семченко Улаан-Удын теле[illegible] дэ хүдэлнэ. Нухэр Сем[illegible] үшөө үнгэрэгшэ жэлдэ хү[illegible] табан жэлэйнгээ даабари дүү[illegible]жэ, коммунис ажалай уд[illegible] болонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. [illegible] ченко.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЯЛТА: 25 ЖЭЛЭ[illegible]

Николай КУЗНЕЦОВ, Советскэ Союзай Герой

Дайнай дүүрэхэ тээшэ, һүүлшынь шагада ямар байдалтай болоод байһанаа сэхэ руунь, зүбөөр ойлгохые хүсэбэл, дайнай эхилһэн түрүүшын, тэрэнэй дүүрэһэн һүүлшын үдэрнүүдэй хоорондоо хэды ехэ илгаатай, тад ондоошье һаань, тэрэниие юрэнхыдоо нэгэ бүхэли юумэнэй хубинууд гэжэ хараха ёһотойбди. Тэрэ гэнэнһээ хойшо 25 жэлэй үнгэрөөд байхада, дайсанаа дараһан илалтада хүргэгшэ зам дээрэ ушарһан тон гайхамшаг ябуулганууд тухай бодожо үзэхэдөө: дайнай түрүүшын һарануудта сухарилтын болоошье һаа, урдань үзэгдөөгүй шанга эсэргүүсэлтэ тэрэ үедэ хэһэн баатарнуудые тоонгуйгөөр, фашис Германиие дарагша түгэс илалтын Улаан туг үргэн налбуулһан хүнүүд лэ бүхы амжалта туйлаа гэжэ тоолобол буруу болохо гээд һанагдана. Дайнай түрүүшын үдэршье, мүн дайнай дүүрэһэн һүүлшын үдэршье адилл алдартай солотой байһан хадань, тэгшээр анхаралаа табиха ёһотойбди. Энээн тухай өөрынгөө дурдалганууд соо бэшэһэншье һаа, Крымдэхи конференци тухай, мүн юун дээрэһээ тэрэнэй амжалта туйлаһан тухай хөөрэхэ гэһэн байгааб.

Сэрэгэй үгэсэлгэ хэһэн дайсан оронуудта союзнигуудай добтолгоор 1945 он эхилээ һэн. Улаан Армиймнай фашистнуудай саг зуура ээлһэн совет газар нютагуудые тэрэ үеэр бүхыдэнь сүлөөлөөд, Гитлерэй шэбээ руу орожо захалаад байба. Нормандида буулгагдаһан англо-франко-американ сэрэгүүдэй десант балай ехэ хоролтодо орогүйгөөр, Франциие сүлөөлжэ байгаа бэлэй. Америкын Холбоото Штадууд Номгон далай дээрэхи аралнуудые удаа дараалан ээлжэ, тус далай худаг улам саашаа нэбтэржэ ябахадаа, Ямондо сэхэ аюул ушаруулһан юм. Дайсанай дарагдаха туша һэжэг байгаагүй. Теэд байлдаанай үргэлжэлөөр байһан тула, тиимэ илалтын дан бэлээр туйлагдахагүйнь эли бэлэй.

Ялтадахи конференци дайн байлдаае илалта түгэлдэрөөр дүүргэхэ үрэатайгаар үнгэрнэн байна. СССР-эй, США-гай, Англиин правительствануудай зүблөө хэхэ саг ба газар тухай шиидхэбэри 1945 оной январь һарын тэн багта абтаа һэн. Мүн совет делегациин гэшүүнээр тус зүблөөндэ хабаадалсаха болоһоноо тиихэдэ мэдээд байгааб. Дээдэ туналта айлшадай һуужа ерэхэ самолёдуудай Саки гэжэ аэродром дээрэ бууха үедэнь аюулгүй байдал хангаха, мүн тэрэ үедэ минэнүүдэй исалжа байһан Хара далайгаар ябаха, Севастополиин ба Ялтын оршондо Америкын, Британиин корабльнуудай түбэргүй тамаралга хангаха хэрэг минии хүбида тудаһан юм.

Союзнигуудай самолёдуудые, корабльнуудые угтаха тухай заабариин хэр дүүргэлтэ болгогдожо байһаниие һайса шалгажа үзэхын тула, конференциин болохоһоо долоон хоног урид, Севастопольдо ерэһэн хүм. Январь һара дүүрэхэ дүгэлөөд, хойто зүгэй һалхи жабар үлежэ, [illegible] хайлаадуй байһан юм. Сева[illegible] до, Саки гэжэ аэродром дээрэ [illegible] хүү байгаа бэлэй. Крымэй урда[illegible] дэхи, Ялтада яналта дулаан б[illegible] хадань, тэндэ шинелеэ тайлаг[illegible] хёод, кителеэр ябаа һэмди, [illegible] дулаанай ойртоод байһаниинь [illegible] до мэдэрэгдээ бэлэй.

Америкын ба Британиин дее[illegible] нууд тэрэ үеэр өөһэдынгөө б[illegible] ха хамтын хараа бодол тодо[illegible] тула Мальта арал дээрэ ошоо[illegible] юм. Тиигээд тэдэнэр 1945 оной [illegible] ралиин 3-да, Крымдэ ерэхэ [illegible] байба. Хэлсээтэ сагта «С-54» [illegible] дурбэн мотоортой самолёт [illegible] үзэгдэбэ. Тэрээгээр премьер [illegible] У. Черчилль ерээ бэлэй. [illegible] уудэнэй нээгдэхэтэй сасуу, [illegible] правительствын толгойлогшо[illegible] тай томо байбашье, хүнгэн [illegible] хүн харагдаа һэн. Черчилл[illegible] ноһоо дахаад тэрэнэй басаг[illegible] гараба. Энэ угаа һонирхолто[illegible] шалгадань эсэргэтэеэ хамта [illegible] зүбшөөл абаһан байгаа.

Хара драп пальто, сэрэгэй [illegible] фуражка үмдэнэн Черчилль сое[illegible] рэгшэдые шэртэн хараһаар, [illegible] лэй харуулай урдуур ябаа[illegible] Тиихэдээ манай арад зоной, [illegible] солдадуудай юун дээрэһээ хам[illegible] ригтой байдагай нюусые ойлго[illegible] һэн хэбэртэй байһан юм.

Һүүлээрнь хэдэн минутын [illegible] рэмсөөр Англиин премьер майл[illegible] орожо, ород архиин ба икрагаа[illegible] үзэһэн байха. Би өөрөө Англи[illegible] мирал Э. Кенингхэм гэгшэ[illegible] зэргэтэй байгааб. Тэрэ [illegible] нюураараа хараалсаагүйшье [illegible] бэсэ мэдэхэ байгаабди. Мана[illegible]

ХҮН ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙ

Горпищеторгын 60 дахи магазин Улаан-Удын Октябрьска районой Горький поселогой ажалшадые эдеэ хоолой зүйлөөр хангажа байдаг юм. Хүн зоной магазин соо олоншье һаа, эндэ шуурганай гаража гү, али хүл хөөрсөг боложо байхыень нэгэшье харахагүйт. Ялбама сагаан халаадтай табан эхэнэр магазинда орогшодоо анхаралтайгаар шагнажа, хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые габшагаг түргэн шэнэдэ үгэжэ байха. Наймаалагшад худалдан абагшадайнгаа эрилтэдэ зулгы зохидоор хандадаг, али эдеэ хоолой зүйлөөр тэдэнэй худалдан абахадань дээрэ байхаб гэжэ заажа, хэлэжэ үгэдэг заншалтай.

Магазин соо ороходош ходо сэбэр, гоёор шэмэглэгдэжэ тухэрһэн выставкэнь худалдан абагшадай дура татадаг. Тус коллектив һара бүриингөө түсэб даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Жэшээнь, январь һарынгаа түсэб 107 процент дүүргэжэ, 7 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл түсэбөө гадуур худалдаһан байна. Тиихэдэ февраль һарада тэдэнэр 80 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл худалдажа, хоёр үдэрөөр болзорһоонь урид түсэбөө дүүргэнэн байха юм.

Магазинай эбтэй эстэй коллектив алдарта багшын 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Бүхыдөө тус коллективтэ 32 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэр барандаа өөрынгөө наймаалагшын мэргэжэлдэ дуратай, дүй дуршэлөөр баян болоһон эхэнэрнүүд.

Эдэнэр өөһэдынгөө амжалтаар үнэхөөрөөшье омогорхохо ёһотой бшуу. Белолицкаягай заахан таһагайнь ханада Худалдаа наймаанай министерствын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой, Горпищеторгын дирекциин Хүндэлэлэй грамотануудай үлгэрдэнхэй байхань харагдана. Энэ хадаа тус магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй өөрынгөө ажалда дуратайгаар хандадаг дээрэһээ туйлаһан амжалтынь үрэ дүн боложо үгэнэ бшуу.

Д. КОЛМАКОВ.

Монголһоо ерэһэн бэшэг

ЛЕНИН — МОНГОЛ АЖАЛШАДАЙ ЗҮРХЭНДЭ

...ҮҮрэм дэлгэ социалис Монгол ...ой ашишье нютагаар ябахада. ... хүдэлмэришэдэй тосхон. ... сомоной түб, хамтарал. ...нуудай ажалшадай түбэлэрэн ...дууд һуурин газар болон хо... ...шадайшье байрада—хаа ...гүй Ленин багшын хүрэг зу... ..., уран һайханаар гоёгдожо ...гдэһэн самбарнууд газаа ...ай дээрэ, клуб, улаан булан ...ой, айлай гэртэшье эгээл хүн... ..., олондо үзэмжэтэй газар... ...уудта табиатай байдаг. Мүн агуу ...ын зураг, урлануулга үндэр ...ай оройдо, замда ябаһан ...нуудай ажарха газарташье та... ...ааһан байха юм.

Монголнуудай хуушанай зан... ...ааар дабаан дээрэ табиһан зүйл ...аа али нэгэн нэрэтэ юумые ...ааһан, бэлэг бариһан удхатай. ...ые бариталан, Ленин баг... ...100 жэлэй алдарта ойе ёно... ...хүдэлнэ. Теэд энэнь хуушанай ...ааар дабаанай оройдо табиг... ...бариса, маниһаа удхаараа... ..., түүхэл маягаараашье, уг зо... ...роошье тон ондоо. Жэшээл... ..., Сэлэнгэ аймагай Ерөө голой ...ай дээрэ түхеэрэгдэһэн В. И ...ой зурагтай самбарай дээ... ...гто Сүхэ-Баатар—Улаан-Баатар ...нуудые залгаһан электрын ...ара хушэтэ элшын үтаһа тата... ...ай үндэр саханууд жэрылдэн га... ...ан. Энэ хадаа Ленин багшын за... ...ай эдэбарние бөелүүлһэнэй бодо... ...ой бөримта, ажалшадта гэгээн гэ... ...ааг ажабайдал олгөһоной гэршэ ...ааг болоно.

В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе ...ай хүдэлмэриин үндэр амжал... ...ааг үгтаха гэһэн социалис мүры... ...ой предприяти, госхоз, арадай ...ууд болон соёл гэгээрэлэй ...ай дунда үргэнөөр дэлгэ... ...ой. Мүрысөөнэй дүнгүүд до... ...ой хоног, һара, квартал бүридэ ...ааг. Ажалай түрүүшүүл ...ааг. Ажалшан бүхэн хүдэлмэрэйдөө үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө оролдожо байна.

Ажалай бэлэгүүдые бэлдэхэһээ гадна, Монголой ажалшад В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха, тэрэнэй ажабайдал, ажал ябуулганууд таниласаха хэрэгтэ анхаралаа тон ехээр хандуулна. Ажалшадай эдэ хүсэлтэ, эрилтэнүүдээ бөелүүлхэ хэрэгтэнь партийна организацинуд туһална. Энэ талаар хэмжээнүүдые тусхай хараалан, В. И. Ленинэй зохёолнуудаар тусхай хэшээл, лекци болон Ильичэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүдые ажалшадай дунда үргэн дэлгэсэтэйгээр ябуулжа байна.

Мүн партийна гэгээрэлэй һургуулинуудта Ленинэй теоретическэ зохёолнуудые шудалхадаа, Монгол орондо социализм байгуулжа байгаа ябадалтай, саашадаа бөелүүлэгдэхэ зорилгонуудые ленинизмын сурталтай холбожо тайлбарилхые оролдодог юм. Эдэ һургуулинуудта партийн гэшүүдһээ гадна, партийнабэшэ эдэбхитэд—хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд олоор хабаадуулагдана. Үзэжэ гараһан темээрээ теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдэдэг байха юм.

Буряадай республикатай хүршэ һуудаг МНР-эй Сэлэнгэ аймаг дотор В. И. Ленинэй 100 жэлдэ зорюулан аймагай партийна эмхи байгша үбэлэй туршада ленинскэ темээр лекци, семинар, консультаци, ниитэ дээрээ 70 гаран хэмжээнүүдые эмхидхэ. Эдээндэнь бүгэдэ дээрээ 1400-гаад хүн хабаадалсаа. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай хажуугаар Ленин багшын үзэл суртал болон тэрэнэй революционно онол арганууудай Монгол орондо хэр зэргэ бөелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалаар мэргажэлтэд, сэхэятэнэй дунда лекци, семинар хэгдэнэ, теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн Ленинэй зохёолнуудай 35 боти номууд ажалшадай коллективүүдэй дэргэдэ байгуулагдаһан Ленинэй нэрэмжэтэ уншалгын булангуудта табигдажа, олониитэ ажалшадта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Эндэ долоон хоногой пятница бүридэ ленинскэ уншалганууд үнгэргэгдэдэг заншал тогтонхой.

В. И. Ленинэй тодо мэргэн суталые ажалшан түмэнэй дунда нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриин онобшотой һайнаар эмхидхэгдэһэнэй ашаар Ильичэй зохёолнуудые уншагшадай болон шудалагшадай тоо 1969 ондо урда жэлэйхиһээ хоёр дахин олошорһон байна. Тиихэдэ Ленин багшын ажабайдал, ажал ябуулганууде харуулһан уран бүтээл, фото-зурагуудай выставкэнүүд, уран зохёолой уншалганууд, кино болон зүжэг наада харалганууд эмхидхэгдэнэ. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые соёлой болон урлалай эмхинүүд зохёон ябуулдаг байха юм.

Монголой хубисхалта залуушуулай организаци өөрынгөө гэшүүдэй, ниитэ залуу үетэнэй дунда Ленинэй зохёолнуудые шудалха, тэрэнэй захяа заабариин ёһоор ажаллаха, һуралсаха, ажаһууха, хүмүүжэхэ гэһэн уряатайгаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Залуушуулай эблэлэй гэшүүдэй дунда Ленинэй үзэл сурталда һураха һуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүнгэй шалгалта үгэлгэ ябуулагдахаар хараалагданхай.

Монгол ороной ажалшад В. И. Ленинэй революционно онолнуудай үндэһые шудалхадаа, өөрын эхэ орон—Монгол Арадай Республикада социализмын материально-техническэ баазаа амжалтатайгаар байгуулжа байгаа ушарые соёлой, нэнжэлхы ухаанай, эдын засагай (экономикын) хүгжэлтэнүүдтэй нягтаар холбожо ябуулна. Манай ороной ажалшад Ленин багшын һургаал заабарине оролдосотойгоор шудалхадаа, аха дүүгэй бата холбоотой Совет ороной олон үндэһэн һаһатан арадуудай өөрынгөө Эхэ орондо коммунизм байгуулжа байгаа бяян дүй дүршэл, заншалта үлгэн хараалсаан хадаа бидэнэй илалтын түшэг тулгуури мүн гэжэ батаар найдадаг, этигэдэг байна.

Ц. ДАМДИНЖАВ,
монгол журналист.

Зураг дээрэ: Улаан-Баатар хотодо нээгдэһэн В. И. Ленинэй музей дотор.

ТАСС-ай фотохроника.

Пятигорскын машина бүтээлгын завод шубуунай механизированнэ байрын хэрэгсэлнүүдые олоор гаргажа эхилэв. Эндэ 15 мянган тахяагай баттаха нэгэ дабхар «ОБН-1» гэжэ илетиэтэ батарейнууд гаргагдана.

Иниэ түхеэрэлгэ соо эдеэ хоол үгэхэ, үһалха, аргал шабаһывнь арилгаха, үндэгыень суглуулха ажал механизмын хүсөөр хэгдэнэ, автоматическа программна хүтэлбэритэй. Шубуунай байрада нэгэ хүн ажаллана.

Арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ иимэ байгуулгын зарим хэһэгүүд харуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВДНХ-гай шубуушан П. А. Изотова «ОБН-1» түхеэрэлгын хүтэлбэриин пультын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохроника.

Дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэд уулзаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС) Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаарнь гуримшуулха асуудалаар ООН-ой дэргэдэхи СССР-эй, США-гай, Франциин, Англиин түлөөлэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга мартын 12-то болоо.

Удаадахи уулзалгань мартын 19-дэ болохо.

Курднуудай асуудал шиидхэгдээ

БАГДАД. (ТАСС). Курднуудай асуудал гуримшуулха тухай хэлсээн түйлагдаа гээд Ирагай президент Ахмед Хасан Бакр Багдадай радиогоор үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Тусхайлбал, ороной хүн зон хоёр национальностьһаа — арабууд ба курднуудһаа бүридэнэ гэһэн заһабари Конституцида оруулагдаха гэжэ хэлсээнэй ёһоор хараалагдаһан байна. Үүрэнэй аппарадай ба армиин тусхайта тушаалнуудта курднууд томилогдодог байха, Ирагай Республикын вице-президентнүүдэй нэгэн курд байха болоно.

Хэлсээнэй ёһоор курда хэлэн зонойнь олонхидой курднууд байһан районуудта араб хэлэнтэй адли хуулита хэлэн гэжэ мэдэрэгдэхэ байна.

Ороной курдска районуудта экономическа туһаламжа үзүүлэгдэхэ. Эдэ районуудта аграрна реформо түргэнөөр хэгдэхэ гээд Ирагай президент мэдээсээ.

Италиин сенадай шиидхэбэри

РИМ. (ТАСС). Батрагуудые хүлһөөр ажалда абалгын гуримые хинаха эрхэ профсоюзуудта олгоһон хуулиин проектые Италиин сенат һайшааба.

Газар эзэмдэгшэдэй зоргоороо аашалалдалые хизаарлаһан шэнэ хуули помещигүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Италиин батрагуудай түйлаһан илалта болоно.

Бэелүүлэгдээд байхадаа батрагуудай ажабайдал һайжаруулгада туһалха шэнэ хуулиин түлөө сенаторнууд—коммунистнууд дуугаа үгөө.

Уулзаха тухай үгээ ойлголсоо

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын дэргэдэхи хэблэлэй зургаан нигэжэ мэдээсэнэ:

ГДР-эй правительствын дурадхалай ёһоор 1970 оной мартын 19-дэ Эрфурт (ГДР) городто уулзалга хэхэ гэжэ Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Вилли Брандт хоёрой хоорондохи уулзалгын техническэ ба протокольно асуудалнуудые бэлдэхээр түлөөлэгдэһэн делегацинууд мартын 12-то үгээ ойлголсоо.

Юумэнэй сэн хүндэрнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Англида 1964 оноһоо 1969 он хүрэтэр юумэнэй сэн 23,5 процентээр нэмээ гээд хүдөө ажахын, загаһа барилгын ба эдеэ хоолой зүйлнүүдэй министерствын парламентска секретарь Джеймс Хой общинануудай палатын заседани дээрэ мэдүүлээ. Энэ үе соо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэн 21,5 процентээр нэмээ гээд тэрэ хэлээ.

ХИЛЫН САААНАА

БАГДАДТА БАЯРТАЙ

БАГДАД (ТАСС). Ирагай правительствын ба курднуудай хоорондо хэлсээнэй түйлагдаһан тухай мэдээсэлые Ирагай ниислэлэй, бүхы ороной олониитэ угаа ехээр һаналаа хаһан угтаа. Энэ хэлсээн аха дүүнэрэй алалгата байлдаанда хүргэдэг, арба шахуу жэлэй арсалдаанда эсэс табиба.

Курднуудтай хэлсээнэй түйлагдаһан тухай Багдадай радиогоор мартын 11-нэй үдэшэ үгэ хэлэхэдээ, Ирагай президент Ахмед Хасан Бакр мэдээсэһэн байна. Ирагай мүнөөнэй правительство дотоодын асуудалнуудые шиидхэжэ, «урдын засагуудай алдуунуудһаа уламжалан гарһан хүндэ хүшэр хойшолонгуудһаа сүлөөржэ», колониализмын үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэл эдэбхитэй болгожо шадаа гээд президент онсолон тэмдэглэһэн байна.

Курднуудай хэлсээнэй баталагдаһые Ирагай ниислэлэйхид баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ. Бүхы үүрэнэй эмхи зургаануд, энгэй предприятинууд мартын 12-то хүдэлмэрилөөгүй. Революционно командованиин советэй шиидхэбэреэр мартын 12 «Эб найрамдалай үдэр» гэжэ соносхогдоо. Багдадай хэдэн арбаад мянган хүн зон—арабууд ба курднууд ниислэлэй үйлсэнүүдтэ гаража, тэрэнэй талмайнууд дээрэ олоороо суглараа. «Манай иног дуратай Эхэ ороноймнай эбтэй амгалан болоһоной һүлдэ тэмдэг мартын 11 мандаха болтогой» гэһэн үгэнүүдтэй олон тоото транспарантнуудые демонстрацида хабаадагшад барижа ябаа.

Багдадай радио ба хэблэл курднуудтай баталагдаһан хэлсээе үргэнөөр тайлбарилхадаа, тэрэнээ «курднуудай асуудал амгалан ёһоор шиидхэлгэдэ, национальна нэгэдэлые ба хоёр аха дүү арадуудай хоорондохи харилсаануудые бэхижүүлгэдэ түүхэтэ удха шанартай байһыень» онсолон тэмдэглэнэ.

ОАР-ай ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДЭЭСЭЛ

КАИР. (ТАСС). Египедэй агаарайсэрэгэй хүсэнүүд Синайска арал дээрэ, Суэцкэ каналай түбэй ба урда секторнуудтэ эшээлһэн Израилиин сэрэгүүдтэ мартын 12-ой үдэшэ добтолоо гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Египедэй бүлэг истребитель-бомбардировщигууд Деверсуар хотодо, Дабһата нуурһаа урдуур сугларһан сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ нютагай сагаар 18 часта добтолоо. Бомбонуудай сэхэ тудаһанһаа боложо, Израилиин сэрэгүүд гээлтэ хохидолдо ехээр оробо. Энэ ябуулгада хабаадаһан Египедэй самолёдууд нэгэнһээ бэшээрээ, бүрин бүтэн баазануудтаа бусаа.

Египедэй сэрэгэй подразделенинүүд үглөөдэрынь хэдэ хэдэн районуудта Суэцкэ каналые дабажа гараад, Синайска арал дээрэхи Израилиин командна пунктнуудта, сугларһан техникэ болон сэрэгүүдтэнь гурбан сүүдхын турша соо сохилтонуудые хэбэ. Египедэй сэрэгүүд дайсанай ээзлһэн газар руу хорин километр гүнзэгырэн орожо, Израилиин армиин бэхилэлтэнүүдые ракетэнүүдээр буудаа.

Эдэ ябуулганууда үедэ Израилиин 14-һөө 20 хүрэтэр сэрэгшэд алуулаа, 25 шахуу машина, бронетранспортёр болон танк бута сохигдоо.

Энэ хугасаада Суэцкэ канал шадар Израилиин ба Египедэй сэрэгүүдэй хоорондо шанга буудалдаан болобо. Эдэ тулалдаанай үедэ Израилиин сэрэгүүд ехэ хохидол, гээлтэдэ ороо.

ЛАОСОЙ ПАТРИОТИЧЕСКА ХҮСЭНҮҮДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой патриотическа хүсэнүүдэй (ЛПНС) нэгэдэмэл комитет Лаостохи байдалые политическэ талаарнь гуримшуулха тухай Лаосой патриотическа фронтын дурадхаһан программа бүрин дэмжэнэ, һайшаана гээд, Патет Лаогой Каосан агентствые дурдан, ВИА агентствын дамжуулһан ЛПНС-эй нэгэдэмэл комитедэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. «Энэ асуудал политическэ талаарнь шиидхэлгые ороной арад зон талархан дэмжэхэ, мүн эб найрамдалда, үнэн зүб хэрэгтэ дуратай бүхы дэлхэйн арадууд ба правительствануудые һонирхуулха»,—гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана.

«Лаосто эсэргүү американ ээдэрхэг түримхэй ябуулга эндэхи шахардуу шанга байдалай гол шалтагаан болоно,—гэжэ ЛПНС-эй нэгэдэмэл комитет мэдүүлнэ.—Сэрэгэй ябуулганууда Америкын улам шангадахаһан, «В-52» гэжэ самолёдуудаар Лаосой газарые бомбодолгын олошорһон ушар дайнай улам үргэдэхэ аюул тохёолдуулна. Азиин Зүүн Урда зүгтэхи, Индохитадтахи амгалан байдалда хоро хүргэнэ».

АГНУУРИИН БУУНУУДААР ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ БУУДАНА

РИМ. (ТАСС).. Торребельвичинодохи (Виченца провинци) бүд нэхэлгын фабрикые хүреэлэн харуулда зогсоһон хүдэлмэришэдые энэ предприятиин ээзэд—Италиин хоёр промышленнигууд мартын 11-дэ агнуурийн буунуудаар буудажа ороо. Хүдэлмэришэд ажалай түлөөһэ тааруугаар тогтоохо, хүдэлмэриин неделиин хэмжээе тодорхойлхо, предприятида профсоюзна организациин эрхые мэдэрхэ эрилтэ хэһэн байгаа. Энэ гэмтэ муухай ябуулганууднаа уламжалан, 12 хүдэлмэришэн шархатаа. Промышленнигуудай гэмтэ ябуулганууда эсэргүү буруушаалгын тэмдэг болгон Италиин бүд нэхэлгын ба өёдолой бүхы фабрикануудта часай турша соо забастовко болохо. Виченца городто бүгэдэ ниитын забастовко соносхогдоо.

ААДА ТЭЭ БЭЛЭЙ

...Мурманск гү, али Архангельск ...ой нэрин дабшаһан союзнигуудай ...ой судааануудай аюулгүй тама... ...ааг, Баренцова далайда ха... ...ай байгаа бшуу.

...ааг хэлэхэдэ, Кенингхэм тад ...ааг харагдаха гээд һанадаг. ...Дунда зэргын бөетэй, бэлэ... ...ондэтэй, наһажаал болоһон, ...ааг адамад командалагша газаа ...ааг, балай гоёор харагдаагүй ...ааг, тэрэ хүн Британиин ...ааг удаан алба хэһэн, ехэ дүй ...ой байһан ааб даа.

...ааг жабарһаа бөеэ халхалан, ...ааг майхан соо ороод, Америк... ...президент Ф. Рузвельтын ерэхые ...ааг... Тиин байтар, президен... ...ой дүтэлжэ ябаһан ту... ...ааг. Тиихэлээрнь бултадаа, ...ааг Черчилльшье, самолёдой ...ааг ашоообди. Черчилль... ...ааг хани нүхэрэй, дайшал... ...ааг» ерэтэр аэродромһоо ...ааг дурагүй байба.

...ааг «С-54» гэжэ агаарай он... ...ааг буугаад, Рузвельт (бү... ...ааг үндэһэр тэрэнэй хүлынь саа... ...ааг) тусхай гэшхүүр дам... ...ааг ерээ. Хүдэр томо бөетэй ...ааг тэрэние үргөөд, «Виллис» ...ааг үгэ хүулгаба. Зараса-негр хү... ...ааг дуулалаи хушаба. Тиигээд ма... ...ааг тэнэ зогсоод байһан хүндэ... ...ааг харуулай жагсаалые зүбшан, ...ааг ураглаа дабшаа. Прези... ...ааг өндэрэнги шарайнь һанаан... ...ааг үрэдалгүй. Бүрин тиихэ үедэ ...ааг төбшөөд ябаа. Тиимэһээ, ...ааг ...ааг хөлын аян тэрээндэ тон ...ааг ...ой байгаа ха юм.

...ааг ушаалта ударидагшад ма... ...ааг бүтгаад, Ялта ошохоёо мор... ...ааг Бенингхэм бидэ хоёр Америкын ...ааг президэй флодой адмирал Э. Кингние уг... ...ааг адмирал Э. Кингние уг... ...ааг тахаяа үлөөбди. Тэрээнтэй танилсалга манда илангаяа шухала байгаа бшуу. Манай Номгон далайн флодто нэмэлтэ болгохын тула США-һаа корабльнуудые шадаал һаа түргэнөөр абаха асуудал шиидхэлгэ Кингһээ нилэзд дулдыдаха байгаа ха юм. Үндэр шамбай бөетэй, һалхинда үлеэгдэһэн хүрин улаан шарайтай, наһажаал болоһон King гэгшые харамсаараа, яһала үнинэй моряк гэжэ мэдэхээр байба.

И. В. Сталин Ялтада ерэһээр сүүдхэ үлүүтэй боложо байбашье, өөрөө союзна делегацийн толгойлогшонорые үгтаагүй һэн. Черчилль Рузвельт хоёр тэрээн дээрэһээ гомдоо гэжэ хэлсэдэг бэлэй. Теэд Сталин ямар нэгэ онсо бодомжо дээрэһээ тиигэһэн байгаа ааб даа.

Зүүн фронт дээрэ фашис Германиин урдаһаа ори гансаараа тулажа тэмсэһэн айхабтар хүндэ хүшэр он жэлнүүд үнгэрөөд байгаа бэлэй.

Тиихэ сагта хоёрдохи фронт нээхыень союзнигуудые шамдуулха һэдэлгэнүүд (1941—1943 онуудта манда яахын аргагүй шухала байһан юм) илангаяа Англиин премьерэй зүгһөө эндэб шалтаг барилга, гэдэргэнь таталгатай ушардаг байһан. Иигэжэ байдагыень Сталин мартаагүй, мартахашье дурагүй байгаа һэн ха.

Дайнай һүүлэй жэлэй эхилхэдэ. Советскэ Союз газаа тээһээ туһаламжа хэрэглэхээ болёод байба. Харин тиимэ туһаламжа үзүүлхые союзна сэрэгүүд ходо гүйдаг болоо һэн. Жэшээлхэдэ, Арденнэ шадар мухардалгада ороһон фельдмаршал Монтгомери манайхинай сэрэгүүдэй туһаламжаар өөрынгөө байдал хүнгэдхэхын тула, Черчиллээр дамжуулан гуйлта хэһэн юм. Манайхин союзник ёһоор, үнэн сэхээр хандажа, сагай уларилай муу байбашье, 1945 оной январь соо Одер мүрэнние гаталан гараад, гитлеровскэ дивизинүүдые тухашаруулан һамааруулһан байгаа.

Тиибэ-лабашье «Сталин союзна гүрэнүүдэй правительствануудые толгойлогшонорой Крымэй урда эрьедэ ерэхыень хүлеэжэ байба. Урдань хаанай ордон байһан Ливадида американецууд байрлажа, Черчилль сугтаа ябаһан хүнүүдтэеэ хамта граф Воронцовой ордондо байхаяа ороһон юм.

Манай совет делегаци Кореизедэхи Юсуповай ордондо бууһан байгаа.

Февралийн 4-дэ түс конференци тусхайлан нээгдээд, түрүүшын пленарна заседанида бүхы делегацинууд бултадаа байлсаа. Ута гэгшын стол тойрон делегацинуудай толгойлогшонор ооһэдынгөө туһалагшанартай, советнигүүдтэй, оршуулагшанартай хамта һууба.

Дайсанаа дараха илалта туйлаха болзорой газаа орожо ерээд байбашье һаань, фашис Германиие шадаал һаа түргэнөөр дараха гэһэн асуудал эгээн түрүүлэн табигдаа һэн. Тэрэ үеэр Гитлер хэрэгээ болиһон, үймар эсэргүүсэлтэ хэжэ, үсэд нэтэрүү хүсэлэлгэ гаргажа, аймшагтай шэнэ буу зэбсэг хэрэглэхэб гээд занажа байһан юм. Дайнай үргэлжэлһэн һара бүхэн үлүүсэ гэмтэл хохидол ушаруулдаг байба.

Зүгөөр эндэ сугларагшад гансаа Европодохи хэрэгүүдые хэлсэхээе ерээ бэшэ юм. США Японтой дай хэжэ байһан хадаа, энэ дайнда Советскэ Союзай оролсохые үнинэй хүлеэжэ байба. Европодохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр, Япондо эсэргүү дайнда оролсохо тухайдаа Советскэ правительство 1943 ондо, Тегерандахи конференци дээрэ мэдүүлһэн юм. Ялтада энэ асуудал тушаа хэлсээгээ һэргээхэ ёһотой байгаа.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

...Дэлхэй дээрэ олон янзын таманууд бии байдаг. Тус бүридөө өөрын гай лайта тоо бүридхэлтэй.

Освенцим: 4.000,000 + Бухенвальд: 56.000 + Равенсбрюк: 92.000 + Заксанхаузен: 100.168 + Дора: 15.000 + Берген-Бельзен: 48.000 + Хельмно: 360.000 + Дахау: 31.951 + Флосенбюрг: 73.296 + Бельзек: 600.000 + Майданек: 1.380.000 + Треблинка: 800.000 + Терезиенштадт (Тережин): 58.000 + Нойенгамме: 82.000 + Грос-Розен: 20.000 + Штрутхоф: 80.000 + Нацвайлер-Штрутхоф: 25.000 + Собибор: 250.000 + Маутхпузен: 122.766...

ЁҺОТОЙЛ ТАМАНУУД...

Эдэ нэрэнүүдэй ямар ушартай байһые тайлбарилганай хэрэгшьегүй бэшэ аал даа. Дурсагдаһан тоонуудай ямар ушар удхатайнь хүн бүхэндэ мэдээжэ. Дэлхэйн алишье нютагта эдэ бүгэдые мэдэнэ бшуу.

Хэдэ миллион хүнүүд тусхай газова камераануд соо бүтэжэ, пеэшэнгүүд дотор шатажа үхэһэн байгаа. Хэды олон зон сэрэгэй талмай-плац дээгүүр зобоогдооб. Хэдэн миллион совет хүнүүд, полягууд, чехүүд, словагууд, французуудд, бельгиецүүд, датчанууд, норвежецүүд, грецүүд, итальянецүүд, голландецүүд, еврейнүүд үнэнэ шандаруу болгогдооб. Хэдэ миллион үбгэд, һамгад, үхибүүд, пленэйхид... Эдэ бүгэдэндэ нацис «К»—үхэл гэһэн айхабтар муухай тэмдэг табигдадаг байгаа.

Буурашагүй үбшые болюулха арга бии аал? Амгалан байдалда, хүн түрэлтэндэ эсэргүүгээр Гитлерэй, тэрэнэй туһамаршадай хэһэн хорото муухай хэрэгүүдые мартажа болохо аал? Хара муухай алууршадые сагаруулха гэдэг, Рейн мүрэнэй оршонһоо гарбалтай зарим ажал ябуулагшадай һэдэлгэ бүтэнэгүй. Мартаагүйбди! Мартахагүйбди! Хэзээдэшье хулисахэгүйбди! гэжэ бүхы дэлхэйн арадууд нэгэн дуугаар харюусана.

1936—1945. Энэ онуудай үеэр Германида, нацистнуудаар эзэмдэгдэһэн Европын газар дээрэ хорин хоёр концлагерь, хоёр мянга гаран филиалнууд бии байһан. Лагерьнуудай байһан газар зобоогдоһон, шатаагдаһан хүнүүдэй үнэһөөр хушаатай. Лагерь бүхэн тама байгаа. Освенцим шэнги алуурай иимэ комбинат хүн түрэлтэнэй түүхэдэ урдань байгаагүй юм. Эндэ тоо томшогүй олон хүнүүдэй шуһан адхараа.

Освенцимдэ Совет Армиин дүтэлжэ ерэхэдэнь, эсэсовецүүдэй тэнэлһэн крематориин үлэгдэлые ошожо хараа һэм. Сүлөөрэлгын дохёогой эдэлһэнхээ хойшо тэбхэр хорин табан жэлэй үнгэрһэн хойно эндэ ерээб. Үглөөнэй хүйтэн жабарай манан соо адага проволокнуудай зурылдахые, бараагуудай хажуудахи харуулай арганануудай шобойлдохые хараб. ПНР-эй Сеймын шиидхэбэриин ёһоор, концлагериин талмайн бүхы барилганууд, түхеэрэлгэнүүдтээе памятник болгогдон үлөөгдэнхэй... Эндэ ерээд байхадаа, тон муухай харада даруулһан мэтэ мэдэрэлдэ эзэлэгдээ бэлэйб. Юуб гэхэдэ, тэндэ болоһон бүхы юумэн эдүүр хүнэй ухаан бодолдо багтахаар бэшэ. Теэд тиимэ юумэ үнэхөөрөө болоһон шуу!

Освенцимэй барянда байһан поляк Кароль Рыдецкий (тэрэнэй номер 3011) намайе асари ехэ уута соогуур дахуулжа харуулаа. Тэрэ үнэрһэн юумэнүүдые һанахадаа ходо абяагүй болодог байба. Харин би манай ороондо, уласхоорондын залуушуулай уулзалгада ерэхэдээ намтай уулзаһан Урда Вьетнамай басаган Чонг Нгок Лиен гэгшые һанаандаа оруулдаг байгааб. Тэрэнэй түрэһэн нютагтань США-гай армиин солдадууд «стратегическэ тосхон» гэдэгые тогтооһон юм. Энэ тосхон Куангнгай провинциде байдаг. Гурбан дабхар адага түмэр утаһа татаһан, тойруулжа гүнзэгы нүхэ малтаһан, тосхон худар ороохо замуудта минэ нюуһан, хүсэд зэбсэглэмэл харуул табиһан байгаа. Концлагерьһаа юугээрэ дутууб? Тарялашадые удэрэй хоёр-гурба дахин поли дээрэ туун абаашажа худэлгадэг байһан тухайдань тэрэ басаган хөөрөө бэлэй. Багаханаршье үгэ дуулаагүй һаань — хатуу хэһээлтэ үзүүлдэг байһан. Энэнь юугээрээ концлагерь бэшэб? Хэһээлгэшэд мүрдэлгэшэд тосхоной бүхы зониие нуур соо оруулжа, хэдэн тээһээнь адага түмэр утаһа татан хүреэлээд, гурбан хоногто уһан соо байлгаһан байна. Энэнь юугээрээ концлагерь бэшэб? Үхибүүдые буудажа алаад, бэеынь адага түмэр хорёо дээгүүр хаядаг. Энэнь юугээрээ концлагерь бэшэб?

Лиен тэндэһээ тэрьедэжэ, партизануудта ошоһон байгаа. Тиигээд зэрлиг муухай дайсадай урдаһаа эсэргүүсэн шангаар тэмсэлсэжэ эхилээ. Уданшьегүй дахяад тамын нүхэ руу хаягдаһан юм. Ээлжээтэ даабарлаг дүүргэжэ ябахадань тэрэниие барижа, түрмэ руу шиихаа. Түрүүшээр нютагай түрмэдэ, һүүлээрнь Хюэ гэдэгэй харанхы шорон руу оруулһан. Энэ басагые американ офицер мүшхэдэг байба. Зобоолгын забһарта мэдээ ороходонь, дахяад мүшхэхэ. Улайтар халааһан шабын түмэрөөр бэеынь хайрадаг, үһээһээ үлгэн шагтагалдаг байгаа. Үдэрэй ааямл халуунда хурса түмэр решетко дээрэ байхыень баадхадаг. Баатарлиг басаганда юушье хэлүүлжэ ядахадаа, эрьелдэхын аргагүй нариихан шулуун «мэшээг» соо хаадаг байба. Тэрээн соо гурбан зуу шахуу хоногто байгаа. Тиигэбэшье баатарлиг зоригынь хухараагүй.

Сонгми бүлгэмдэ США-гай сэрэгээрхидэй хороо гаргаһан бүзар муухай аашые һанана бэзэт? Энэнь Освенцимдэ эхи абаһан «стратегиин» үрэ хойшолон бэшэ аал?

Юра арал... Энэ нэрэ мүнөө грегүүдтэ хараалта газар болонхой Эндэхи түрмэдэ хаалгашад шулуун «мэшээг» соо байлгагдадаг. Энэнь хүнэй амиды гарахаар бэшэ гүхеэрэлгэтэй юм. Урда-Африкын хархис республикада мүнөө шэнэ түхэлэй фашистнуудай тамын таһаг бии. Уран зохёолшо Ла Гумын тодо мэргэнээр нэрлэһэнэй ёһоор, энэ тамань «шулуун орон» гэгдэдэг... Эсесовецүүдэй «дүй дүршэлые» алуурша Дювалье болон тэрэнэй туһамаршад — тонтон-макутами гэдэгүүд халан абаад, Гаитидахи түрүү бодолтониие хюдахын тула хэрэглэнэ... Парагвайн диктатор Стреснер будүүлиг зэрлигээр ашална. Энэ хархис этэгээд газаа талааараашье Гитлертэл адли болохые оролдодог юм ха.

Галзуу фюрертэ һүгэдэгшэд Баруун Германида үшөөл олон ха. Хэдэн арбаад жэлэй урда тээхидэл. Мюнхенэй пивной соогуур «...Маасаһаа Меммели хүрэтэр, Эчаһаа Бельтэ хүрэтэр» гэһэн хуушан Германиин гимнын аялга дууряалган, хундагануудые хангиргана. «1939 оной райхай хилые һэргээхэ» гэһэн хашхараанууд зэдэлнэ. Бундесверые ядерна зэбсэгтэй болгохо эрилтэ табина. «Германиин сулагы шуһан» тухай галзуу хашхараанууд дахяад дуулдажа байна. Адольф II, тэрэнэй хара хархис туһамаршад—НДП шэнэ «хэрээһэтэ добтолгодо» бэлдэнэ.

...Тамын нэрэ олон: Освенцим, Юра, Сонгми... Зүгөөр. тамын ээзэд Освенцимэй һүүлээр Нюренбергыи бии байһые бү мартаг лэ.

О. ТРОФИМОВА,
(АПН).

САЯАНhАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

«ХАБАРАЙ АЯЛГА»

Хүгжэм наадана, хабарай аялга зэдэлнэ.

Хүгжэмдэ дуратайшуул А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүгжэмэй таhагта саг үргэлжэ суглардаг заншалтай. Тус таhагые даагша Е. Я. Гармаева хүгжэм тухай хөөрөө эмхидхэхын тула нилээд ехэ оролдолго гаргана.

Хүгжэмэй инструмент, элитэ композиторнууд, хүгжэмэй ленинианa тухай хөөрөө шагнаха дуратайшуул үнэхөөрөөшье олон, заншадаашье олошорхонь мэдэжкэ.

hаяшаг агууехэ немец композитор И. С. Бахай түрэhөөр 285 жэлэй ойдо зорюулагдаhан концерт-лекци эндэ үнгэргэгдөө. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Улаан-Удын хүгжэмэй училищиин шабинар агуу хүгжэмшын зарим зохёолнуудые гүйсэдхэжэ, сугларагшадай hайшаалда хүртөө. Пианино дээрэ наадаhан шабинар Т. Зубкова, О. Шалыгин, В. Третьякова, Улаан-Удын пэгэдэхи хүгжэмэй hургуулиин hурагша Л. Чиркова гэгшэд энэ уулзалгаяа хэзээдэшье мартахагүй байха.

И. С. Бахай ажал ябуулгые харуулhаан стенд бултанда hайшаагдаа. Хүгжэмдэ дуратайшуул Елена Яковлевна Гармаевада баяр баясхалан хүргэжэ, ходоодоо иишэ ерэжэ байхаар найдуулаа.

Л. ГАНТИМУРОВ.

«ДЭЛХЭЙЕ ИИГЭЖЭ ХАРАНАБ»

Гансахан hургуулиин hурагшадшье бэшэ, багшанар, түрэхид Хэрэнэй пионернүүдэй байшан-руу олоороо субаба. Эндэ «Дэлхэйе иигэжэ харанаб» гэhэн темээр уран гартанай бүтээhэн зүйлнүүд табигдажа, бүгэдэнэй дура буляаба. Үрбан дунда, дүрбэн найман жэлэй hургуулинуудай оюун бэлигтэ hурагшадай зураhан зураг, экспонадууд соohоо Толтойн, Аршаанай дунда hургуулинуудай hурагшадайхи онсо тэмдэглэгдэжэ, эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө. Уран гартанай харалганда Толтойн дунда hургуулиин hурагшад нэгэнтэ бэшэ түрүү hуури эзэлhэн. 7-дохи классай hурагша Валерий Санжаповай Сүхэ-Баатарай Ленинтэй уулзаhан тухай гипсээр хэгдэhэн экспонат өө мөөгүй hайнда тоологдоо. Гадна Аршаанай дунда hургуулиин hурагша Гена Куклинай зураhан зурагууд олоной анхарал татажа, эрхим hайн сэгнэлтэдэ хүртөө

Л. ТАПХАЕВ.

Түнхэн.

АРАДАЙ ТЕАТРАЙХИД—АЙМАГАЙ ТҮБТЭ

hаяшаг аймагай түб Баргажан hууринай үйлсэнүүдтэ Барханай арадай театрай коллектив «Сэрэмпэл» гэhэн зүжэг харуулхань гэhэн соносхол үлгэгдэжэ, хүн зониие hонирхуулба. Энэ зүжэг наада хараха дуратай зон бүришье олон байба. Тэдэнэр аймагайнгаа соёлой ордондо сугларжа, хүдөө ажалшадай, багшанарай бэлдэhэн зүжэгые hонирхон хараба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түмэршэ дархан Н. Очиров, hаалишан С. Очирова, Галтайн дунда hургуулиин багшанар Д. Ринчинова, Б. Будаева гэгшэд бэлиг шадабаритайгаар зүжэгтэ наадажа, олоной магтаалда хүртөө.

Барханай арадай театрай коллектив XXII партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай ажалшадта зүжэгөө харуулжа, магтаал hайшаалда хүртөө.

Г. БАДМАЕВ,
«Баргажанай үнэн» газетын корреспондент.

ЭДИР ХАТАРШАН.
Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

ТҮНХЭНЭЙ БУРЯАДУУДАЙ УРДАНАЙ ДУУНУУД

Хуримай дуун

Хотоhоо ерэhэн аягамнай
Хара архяар мэлмэрнэ.
Хадамда гараха басаганай
Хоёр нюдэн мэлмэрнэ.

Эжэнhээ ерэhэн домбомнай
Эдеэнэй архяар мэлмэрнэ.
Эрэдэ гараха басаганай
Эрсэн нюдэн мэлмэрнэ.

Ёохорой дуун

Бугын хатар харахыемни
Боро бургааhан халхалба.
Басаганай бугааг буляахыемни
Булган нюдарга халхалба.

Хандагайн хатар
харахыемни
Харгана бургааhан
халхалба,
Хүүхэнэй бэhэлиг
булгаахы
Халюун нюдарга халхалба.

Хасагай дуун

Арhан арhан гуталые
Үмдэхэ гэжэ заяагаа.
Арбан жэлэй албанда
Аюултаха гэжэ заяагаа,
Гуран гуран гуталые
Үмдэхэ гэжэ заяагаа,
Гушан жэлэй албанда
Гомдохо гэжэ заяагаа.

Инагай дуун

Ара жалгын шулууе
Алтатай шулуун гэлсэнэ.
Аляа инагайм хушууе
Амтатай гэжэ хэлсэнэ.
Үбэр уулын шулууе
Өөхэтэй шулуун гэлсэнэ.
Үелhэн басаганайм хушуу
Үзэм жэмэстэй гэлсэнэ.

ШЭНЭ ФИЛИАЛАЙ ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Совет засагай үедэ Буряад оромнай танигдахаар бэшэ болоторoо урган hалбараа. Арадай ажахын, соёл гэгээрэлэй хүгжэхэ тума ажалшадай культурно-техническэ ургалтань хараа байса дээшэлхэ үүргэтэй. Республика доторнай олон тоото дунда, 4 дээдэ hургуули тоологдоно.

1969 ондо Новосибирскын кооперативна худалдаа наймаанай институтай филиал Улаан-Үдэдэ нээхэ шиидхэбэри абтажа, хүсэндөө оруулагдаа. Улаан-Удын НИСКТ-гай филиал худэлжэ, түрүүшынгээ алхам хэбэ. Материально-техническэ база бии болгохо, эрдэмтэдые шэлэн абаха худэлмэри түлэг ябуулагдажа байна. Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь hараhаа эхилжэ, бэлэдхэлэй курс филиалай дэргэдэ худэлнэ. Экономистнуудые, бухгалтернуудые, товароведүүдые бэлдэхэ отделениүүд филиалай дэргэдэ нээгдэнхэй.

Мүнөө үедэ заочноор hуралсаха аргатай. Саашадаа студентнэр очноор hурадаг болохо юм. Тиигэжэ тус филиал орон доторхи табадаа бээ дааhан институт болохо байна. Гансахан манай республикада бэшэ, Алас-Дурна зүгтэ, Баруун Сибирьтэ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ институт болохо байнэ. Худалдаа наймаае хүгжөөлгэ гол түлэб мэргэжэлтэдэй hайн бэлэдхэлhээ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ.

Шэнэ дээдэ hургуулиин ургаха замдаа гаралгань партийна органуудай, совет болон ниитын эмхи зургаануудай туhаламжаhаа дулдыдаха байна. Тиимэhээ филиалай коллектив худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө hурахэ мэргэжэлтэдые шэлэжэ, манда дурадхал оруулжа байбалнь hайнаалтай hэн.

Ф. ШУЛУНОВ,
доцент.

МОНГОЛ ОРОНОО БУСАБА

Аха дүү Монгол ороной бүлэг худэлмэришэд Улаан-Удын нооhо угаадаг фабринын үйлэдбэритэй танилсахаяа ерэhэн юм. Эдэнэр дүрбэн hарын туршада тус фабринын худэлмэришэдтэй хамта ажаллажа, нооhо угааха, хатааха ажалай технологи hайнаар шудалаа.

Ринчиндоржын Жигжит, Гомбожабай Сандан гэгшэд нооhо угааха ажалда гүйсэд дүршэжэ, hайн сэгнэлтэтэй үнэмшэлгэ абаба. Тиихэдэ Жунайн Гомбо нооhо хатааха мэргэжэл hайнаар шудалаа. Арбан табан хубүүд, басагад худэлмэришэн мэргэжэлтэй боложо, түрэл нютагаа бусаа.

Эдэнэр Чойбалсан хотодо шэнэхэн баригдаhан нооhо угаадаг фабрикада худэлхэ юм.

Манай корр.

ЗАЛУУ НАhАН. А. КНЯЗЕВАЙ фотоэтюд.

АНГАЙ ФЕРМЭ

Республикын долоон аймагта он үсхэбэрилгын ажахынууд бии юм. Тэндэ халтар-хара, буурасагаан үнэгэнүүдые гол түлэб тэжээдэг байна. Ангай фермэнүүд ажахын тоосоондо сүм оруулагданхай. Ангуудай харуhалга, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ байхадаа, түс ажахынууд жэлhээ жэлдэ тон ехэ ашаг олзо оруулдаг.

Хойто-Байгалай ан үсхэбэрилгын ажахы (директорынь Р. Бороев) hаяшаг ангуудайнгаа арhа тушаажа, ажалайнгаа дүн согсолhон байна. Эндэ эхэ үнэгэн бүриhөө 8 гүлгэ абажа, гарзагүйөөр үсхэбэрилэн, эрхим hайн hортой болгожо шадаа. Тэрэнэйнь ашаар эхэ үнэгэн бухэниинь 227 түхэригэй сэбэр олзо үгэhэн байха юм.

Түс ажахын үнэгэдэй фермын худэлмэрилэгшэд 60 мянган түхэригэй олзо оруулха гэhэн социалис уялга абаhан байгаа. Тэд мүнөө абаhан сэбэр олзонь 78 мянга 200 түхэриэй болоhон байна.

Энэ үедэ хойто-байгалайхид «зөөлэн алтанай» фермын ангуудые ороондо оруулжа, шэнэ түл абалгада бэлдэнэ. Байгша ондо энэ ажахы бүри ехэ олзо оруулхаар хараалба.

П. КАЗАРИНОВ.

ХҮШЭР ЗАМ ГАТАЛАГДАА

Улаан-Үдэ хотын Советүүдэй талмай дээрэ мартын 11-дэ, хүн зон олоороо сугларанхай, хүлгөөтэй шуураатай байба. Наада, энеэдэн таhалданагүй. hонирхохоньшье зүб даа. Хойто-Байгалай аймагай түб Нижне-Ангарск тосхонhоо санаар аяншалгада гараhан зориг түгэлдэр табан комсомолшуудые угталга болоо.

Уданшьегүй, спортивна маршай солгёо хүхюун аялга доро табан шниираг хүбүүд трибуна дээрэ гаража ерэбэ. Тэдэнэй сээжэдэ «Багша В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулhан Нижне-Ангарск — Улаан-Үдэ агитпоход» гэhэн бэшэлгэтэй улаан лентэ нэмэрээтэй. Хэдэн зуун километр санаар аяншалгада гараhан зоригтой хүбүүдые сугларhан зон альга ташалгаар угтаба.

Комсомолой Улаан-Удын горкомой секретарь Юрий Батуев митинг нээжэ, сугларагша зондо холын Хойто-Байгалай аймагай түб Нижне-Ангарск тосхоной загаhанай заводой 5 хүбүүдэй февралиин 25-да аяншалгада гараhан тухай, тэдэнэй ябаhан зам тухай элидхэбэ.

Холын замда зориhон комсомол хүбүүдые Зүүн-Сибириин технологическа институтай студент Баир Дондоков халуунаар амаршалаа. Удаань республикын физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеев үгэ хэлэбэ.

— Энэ холын аян замда мордоходоо эдэ хүбүүд 1935 ондо Москва хото хүрэhэн эгэшэнэрэйнгээ эрэлхэг зориг дабтаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Мүн республикымнай спортсменүүдэй туйлаhан амжалтануудай тоодо энэ аяншалга ороно,—гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Агитпоходто хабаадагшадай зүгhөө тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэ, Нижне-Ангарскын загаhанай заводой комсомолой эхин организацийн секретарь Олег Усынин үгэ хэлэбэ:

— Нижне-Ангарскhаа бидэнэр табан комсомолшууд февралиин 25-да гараа hэмди. Аян замдаа республикын дүрбэн аймагай 26 hуурин тосхоноор маршруднай гараа. Харгы замдаа загаhашад, агнуушад ба колхознигуудтай уулзалгануудые үнэргөөбди. Тэрэ уулзалгануудта «Ажалшан арадай агууехэ вождь В. И. Ленин», уласхоорондын байдал тухай лекциүүдые уншаhан, комсомолой эхин организацинуудай ажал худэлмэритэйнь танилсаhан, дүй дүршэлөө андалдаhан байнабди. Харгыдаа тогтоhон лэ газартамнай хүн зон бидэнние хани халуунаар угтаа. Үдэр бүхэндэ дунда зэргээр 55 километр ябажа, хамта 663 километр зайе 14 хоногой туршада гаталаабди. Мүнөө үшөөшье эды шэнээн зам гаталхаар бэлэмди...

Холын аян замые амжалтатайгаар түгэсхэhэн хүбүүд Олег Усынин, Леонид Антонов, Юрий Кетров, Александр Бочалгин, Валентин Петров гэгшэдэй hайн амаржа, нинслэл хотынгоо гоё hайхан газарнуудые харахыень, мүн саашанхи ажалдаа амжалтатай hайнаар худэлхыень хүсэе!—гээд багшанарай институтай студент Виктор Высокин митингын түгэсхэлдэ хэлэhэн байна.

В. ЛЫГДЕНОВ.

ОЛЗЫН ОРОНДО—ЯЛА

Болоhон ушар

Дээдэ-Жэрэм тосхондохи СПТУ-гай багшанар В. М. Сокольников, В. А. Киселев, ахалагша мастер Н. Г. Григорьев, инструктор Н. Д. Попович, гаражые даагша Ф. С. Серков, электромонтёр К. М. Трусков, инструментальщик Н. П. Мордвин, училищиин hурагша Д. Калашников гэгшэд январиин 25-най амаралтын үдэр hургуулиингаа машина абажа, ан гүрөөhэ бариха гэжэ ойдо гарабад.

Энэ үедэ гүрөөhэ буудаха хорюултай байгаа. Үргэл хэхэ гээшэ бүри ямаршье сагта зүбшөөгдэдэггүй агнуури. Эдэнэр гүрэнэй хуули ёhые эбдэжэ, ой тайгын зэдэлтэр хашхаралдажа, буудажа, ан амитадые бүхэли үдэрэй туршада хулгүүлээ. Тэд азагүй «ангуушадта» ганса үнэгэнhөө ондоо юумэ алагдаагүй.

Браконьернүүд унагааhан үнэгэеэ тойрон, тэрэниие бүдэрүүлhэн Поповичые амаршалан, архи хундага үргэжэ байhаар гүрэнэй хиналтын түлөөлэгшэдэ балшыса баригдашоо.

Февралиин 23-да Улаан-Удын аймагай Советэй гүйсэдкомой административна комисси эдэ браконьернүүдэй хэрэгые хаража үзэбэ. Хорюултай үедэ хуули бусын агнуури хэhэн Н. Г. Григорьев, В. М. Сокольников, В. А. Киселев, Н. Д. Попович, Ф. С. Серков, К. М. Трусков гэгшэдтэ 20—20 түхэригэй, Н. П. Мордвин, Д. К. Калашников гэгшэдтэ туст бүридэнь 10 түхэригэй ялда ашаха, Васильевта донгодолго үгэхэ шиидхэбэри абаhан байна.

Аймагай Советэй административна комиссиин тогтоолые бэелүүлэн, браконьернүүд нигэжэ хэhээгдэбэ. Саашадаа иимэ хуули бусын ябадал гаргуулхагүй туршаа техническэ мэргэжэлэй hуралсалай управлениин начальникгай захиралтаар тус училищиин директор М. И. Колбин үялгалагдаба.

М. ГЫЛЫКОВ.

Спорт Спорт Спорт Спорт

ЭХИЛ ХЭНЬ ОЙРТОО

ФУТБОЛ

Футболдо дуратайшуул мэдэнэ ёhотой. «Сэлэнгэ» командамнай hаяшаг түрэл городоо ерээд, хагуу тулалдаанай урда тээхи hорилго хэжэ байнхай. Командамнай гол түлэб нёдондо наадаhан хүбүүдhээ бүридэнхэй. СССР дотор түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, «Сэлэнгэ» команда «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ оруулагданхай гэжэ уншагшад мэдэнэ бээз. Энэ бүлэгтэ мүнөө жэлдэ бүхыдөө 66 команда хаба шадалаа туршалсаха байна.

Зай, ногоон талмай дээрэхи судьягай үшөө жэмбүүрдэжэ эхилээдүй байхада, урдаа бариха командымнай футболистнар бэээ хэр зэргэ hорижо байнаб гээд hонирхоодхие. Тээсгэн Улаан-Удымнай команда Адлер хотодо бэлэдхэлэй худэлмэри хэhэн байна. Тэндэ бэээ hорнжо байhадаа бэрхэ бэрхэ командануудтай хүсэ шадалаа тур шаадшье абаа. Тиигэжэ Тбилисиин «Локомотивые» 2:0, Эрхүүгэй «Аэрофлот» командые 3:0 гэхэ мэтэ тоотойгоор шүүhэн юм. Эдэ командануд манайхинтай «зиндаагаар» адлирхуу, хүсэ шадабариннгаа талаар хабаа бараанай гэхэдэ болохо. Харин дээдэ бүлэгэй «Заря» (Ворошиловград) командатай уулзахадаа «Сэлэнгын» футболистнар яаха аргагүй булигдаха байба. 0:1 гэhэн тоотойгоор шүүгдээ. Тиихэдэ Москвагай «Локомотивтай» ана мана туршалсажа, хэнииньшье хэн гэшэгүй байба. Нааданай дүн —0:0. Гэхэ зуура өөдэгүйшэг гэжэ hанамаар зарим командануудта илагдашоод байха юм. Теэд яахабш, спорт хадаал спорт ха юм даа. Хүсэтэй, шангань буляад лэ байха ушартай бшуу.

Хабар боложо, дулаанай ами орohоор хэды хонобо гээшэ ха. Тиихэ бүринь футболдо дуратай залуушуул: «түргөөр дулааараадхихаяа яанам, футбол хараха hэн гүбдин», «хэзээ май hара гараха юм, яагаа үды юм» гэжэ байгааднье тэсэжэ ядаhанаа мэдүүлхэ юм. Теэд хайшан гэхэб. Саг ерэхэл сагтаа ерэнэ бээз. Мүнөө нааданай календарь табигданхай. Манай «Сэлэнгэ» түрүүшынгээ наада апреллиин 14-дэ үнгэргэхэ байна. Тэрэ үдэр СССР-эй кубок абахын түлөө мүрысөөндэ Челябинскын «Локомотивтай» уулзаха юм. Энэ команда мүн лэ «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ оруулагданхай. Зүгөөр энэ уулзалгаяа хоёр команда хаана үнгэргэхэб—үшөө лаб мэдэгдэнэгүй. Мартын хорёдо Улаан-Удын «Сэлэнгэ» Та город ошохо, футболистнуудые бэээ hорихо, түрүүшынгээ т та наадануудые тэрэ багай ликануудта үнгэргэхэ байна. Л лиин эхеэр Челябинскын фут стнар баhал тэрээ руу бээ байха юм. Тиихэдээл хоёр дын түлөөлэгшэд хаана байhанаа ойлголсохо юм ха.

Тиихэдэ СССР дотор түрү ри эзэлхын түлөө түрүүшынгэ лендарна наадаяа манай «С гэ» апреллиин 28-да Чимкент то, тэндэхи «Металлург» ком тай үнгэргэхэ. Удаань майн Фергана, майн 6-да Ташкент дуудай командануудта айлша хүсэ шадалаа мэдэлсэхэ Одоол майн 13-да түрэл горо гоо ногоон талмай дээрэ «Сэл командынгаа наада хараха б бди, тиихэдэ заримашуул лэ сэдьхэлээ «тэннилгэхэ» зэ даа. Тэрэ үдэр hайса мэд улаан-удынхидтэ танил бол «Политотделэй» (Ташкент ластиин колхозой команда) болистнар айлшалха байна. үдэрые хүлеэебди, холо бо лоо.

С. БАДМАЕВ.

ШУРАН СОЛБОШУУЛ ШАЛГАРБА

Сэлэнгын аймагай физкультура ба спортын комитет санаар урилдаха эстафетэ эрэшүүлэй болон эхэнэрнүүдэй дунда эмхидхэжэ, Гусиноозерск хотодо hаяхан үнгэргэбэ. Тус мүрысөөндэ 12 команда хабаадалсаа.

Жаргалантын дунда hургуули илангаяа hайн бэлэдхэлтэй байhанаа эндэ гэршэлэн харуулба. Эдир хүбүүд, басагадhаа бүридэhэн хоёр-хоёр команда энэ hургуули мүрысөөндэ табиhан байна.

Жаргалантын эдир спортсменүүд санаар болоhон эстафетэдэ 1-дэхи hуури эзэлбэ. Тус hургуулиин hурагшад Доржо Батуев, Сергей Данзанов, Баир Гомбоев, Бато Бадмажапов гэгшэд хүнгэн солбоноор гүйжэ, бусадай дундаhаа шалгарба.

Гусиноозерск хотын 2-дохи дунда hургуулиин hурагшад 2-дохи hуурида, жаргалантынхидай 2-дохи команда 3-дахи hуурида гараhан байна.

Эдир басагадай дунда болоhон мүрысөөндэ мүн лэ Жаргалантын hургуулиинхид түрүүлжэ, сугларагшадта хүндэтэйгөөр угтагдаа. Галина Аюшеева, Тамара Данзанова, Дулгарма Доржиева, Нина Шарапова болон бусад басагад санаар гүйхэдөө хурдан бэрхэ байhанаа харуулба.

Мүн тус hургуулиин 2-дох команда удаадахи hуури, Гусиноозерскын 2-дохи hургуулиин 3-дахи hуури эзэлээ.

Жаргалантын hургуулиин спортсменүүдэй амжалта түрүү хэрэгтэ физкультурын багша Н. Нимаев яhала ехэ аша габьяа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эрэшүүлэй дундаhаа Гусиноозерскын шахтоуправлениин команда 1-дэхи, 1-дэхи СПТУ-гай спортсменүүд 2-дохи hууридые эзэлбэ.

Мүрысөөнэй түгэсхэдэ түрүүлжэ гараhан командануудаймагай физкультура ба спорт комитедэй кубогууд, грамотадаяр ёhололой оршон байдалые барюулагдаа.

В. САМБУЕВ.

СПАРТАГАЙХИДАЙ СПАРТАКИАДА

Республикын спортын hайн дуранай «Спартак» бүлгэмэй үбэлэй спартакиада В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдан, олоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэбэ.

Үбэлэй олон янзын нааданууда хабаадагшад 4 бүлэгтэ хубаараан мүрысэhэн байна. Нэгэдэхи бүлэгтэ—профсоюзуудай обкомуудай физкультурын нэгэдэмэл коллективүүд, хоёрдохи бүлэгтэ — үйлэдбэриин коллективүүд, гурбадахи—тусхай дунда hургуулинууд, дүрбэдэхи бүлэгтэ — дунда hургуулинуудай hурагшад хабаадаа.

Спартакиадын программада хадын үндэрhөө санаар бууха—слалом спортын мүрысөөн түрүүшынхээ үнгэргэгдэhэн байна. Энэ hонирхолтой мүрысөөндэ 63 залуу спортсмен хаба шадалаа туршалсаа. Бэшэ нүхэдhөө hайн бэлэдхэлтэй байhан Василий Абашеев (культурын худэлмэрилэгшэдэй профсоюз), Валя Ступина (Горпромторг) хоёр тус мүрысөөндэ эрхимлэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Мүн стадионой мүльhэн дээрэ, санын зүргэнүүдээр түрүү hуури эзэлхын түлөө шанга тулалдаанууд болобо.

Спартакиадын дүнгүүдые гаргахада нэгэдэхи бүлэгтэ—хэлхеэ холбооной худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой физкультурын нэгэдэмэл коллектив, хоёрдохи бүлэгтэ—Буряадай автоуправлениин спортсменүүд түрүү hууринуудые эзэлжэ, дамжуулгын кубогуудаар шагнагдаа. Гурбадахи бүлэгэй тусхай дунда hургуулинууд, дүрбэдэхи бүлэгэй дунда hургуулинууд хоороондын мүрысөөндэ эрхимлэhэн Сэлэнгын медучилищи ба 50-дахи дунда hургуулиин спортколлективүүд нэгэдэхи hуурида гаража, кубок шанда хүртэбэ. Спартакиадын элдэб мүрысөөнүүдтэ түрүү hууринуудые эзэлhэн спортсменүүд хүндэлэлэй грамота болон «Спартак» бүлгэмэй жетоноор шагнагдаба.

С. ИЦИКСОН.

КЛИМ ОЛЗОЕВ— СССР-эй ЧЕМПИОН

Классическа барилдаагаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Омск хотодо болоhо түгэсэбэ. Энэ ехын тэмсэндэ Новосибирск хотын «Спартак» бүлгэмэй нэрэhэ хабаадаhан бүряад хүбүүн Клим Олзоев өөрынгөө шэгнүүртэн (хүнгэншэг) соо бултыень илажа, алтан медальда хүртэhэн байна.

СССР-эй 1970 оной чемпион. Энэмнай абарга хүсэтэнэй нэгэн. Иимэ алдар хүндын үндэр табсанда хүрэтэр дабшаха зам нилээдгүй уташье, хүшэршье байха ёhотой ха юм даа. Энэ замые гаталан, хүсэhэн зорилгоёо бэелүүлхын тулада эрэ хүнэй эгэршэгүй баатар зориг, шанга шандааhан, орёо мэргэн шадабари, оньhон тэртэ техникэ хэрэгтэй бшуу. Эдэ бүхы эрдэмые абьяастайгаар шудалhан Клим Олзоевой габьяа иимэ.

«Советский спорт» газетэhээ абтаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ
МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Сайн лан hайжаруулха хоёр hар гэhэн түрүү бэшэг. Худөө ам хын шэнжэлэл. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй указууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Байгалай шэнэ hонин» гэhэн репортаж. Түрэл орон доторнай. Мэргэжилтын зүбшэл.

Гурбадахи хуудаhанда: В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан ТАСС-ай материал. «Гестапын агент» гэhэн. И. Мальцевай рассказай түгэсхэл. Дэлхэйн hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютагай hонин. Редакцида ирhэн бэшэгүүд.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства в быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1970 оной мартын 15. ● 4-дэхи хуудаhан ● ● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-03429. Зак № 252.